

IES JOAN RAMIS I RAMIS

TREBALL DE RECERCA DE BATXILLERAT

UNA NOVA ESCOLA: 50 ANYS D'EVOLUCIÓ EDUCATIVA

2n Batxillerat

Any Acadèmic 2023-24

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ……2
1.1. Presentació del tema……2
1.2. Estat de la qüestió……2
1.3. Hipòtesis……2
2. METODOLOGIA……3
3. DESENVOLUPAMENT……3
3.1 Context històric de les lleis educatives……3
3.2 Antecedents de l'escola……5
3.3 Trets generals de l'evolució de l'escola en els darrers 50 anys……7
3.4 Comparativa de l'escola abans amb l'actualitat……9
3.4.1 Llengua d'ensenyament……9
3.4.2 Materials usats……10
3.4.3 Serveis, activitats o projectes de centre……13
3.4.4 Metodologia……16
3.5 Organització……19
3.5.1 Etapes i cursos……19
3.5.2 Horari……20
3.6 Comunitat educativa……20
3.6.1 Alumnat……20
3.6.2 Mestres i direcció……23
3.6.3 Altres membres de la comunitat educativa……25
3.7 Canvis estructurals de l'escola……26
3.7.1 Canvis fets al llarg del temps……26
3.7.2 Conseqüències o millores en l'educació……27
3.7.3 L'aula……27
4. CONCLUSIONS……28
5. AGRAÏMENTS……30
6. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES……31
7. ANNEXOS……41

1. INTRODUCCIÓ

1.1. Presentació del tema

Molts de nosaltres diem “la meva escola” quan ens referim a aquell centre en què hem passat els primers anys de la nostra vida. Aquesta etapa ens deixa un sentiment de pertinença i ens dona la base de la nostra educació. És per això, que arran de la celebració del 50è aniversari d’aquella que va ser i sempre serà la meva escola, em vaig plantejar quins canvis s’havien produït en aquest llarg període. Així doncs, vaig escollir com a tema de la meva recerca l’evolució de l’educació pública de filletes i fillets basant-me en el CEIP Mare de Déu de Gràcia. Principalment, aquest treball es basa en una comparativa de l’escola en els seus inicis i de l’escola en l’actualitat, contrastant diversos aspectes de l’educació.

1.2. Estat de la qüestió

Per començar, cal esmentar que l’educació reglada ja fa molt de temps que és present a Menorca[1] (Alzina, 2023). No obstant, tret de casos excepcionals, no és fins a final dels segle XX que sorgeix un interès real per la història de l’educació a l’illa. Les primeres publicacions d’alguna de les conferències de l’Ateneu de Maó que fan referència al tema les trobam a partir de 1899. Però no és fins a finals dels anys setanta i principis dels vuitanta que trobam estudis concrets i el primer llibre d’investigació sobre l’educació menorquina de Pere Alzina. Ja cap al 1998, la recerca sobre el passat educatiu de Menorca va en augment; entre 1998 i 2004 l’IME publica fins a vuit diverses publicacions[2] (Colom i Alzina, 2005). Des de 2004 també podem trobar a l’Anuari de les Illes Balears[3] articles que fan referència a l’educació de Menorca i estadístiques de matrícula dels diversos tipus d’escoles: públiques i concertades.

A finals de 2022 es va presentar i publicar la pàgina web *Educació Menorca* de Pere Alzina sobre la història educativa a Menorca, que poc a poc s’actualitza.

A l’actualitat, Menorca compta aproximadament amb 35 centres sent escoles i instituts que fan ensenyament obligatori, dels quals 28 són d’educació infantil i primària; només 7 són concertats, sent doncs la majoria públics[4]. El CEIP Mare de Déu de Gràcia n’és un d’ells.

1.3. Hipòtesis

Llavors, em vaig demanar: ha canviat molt l’educació amb el pas del temps a la meva escola i a la meva ciutat? Per començar, vaig pensar que l’educació sí que hauria canviat

bastant amb el pas del temps. En primer lloc, perquè el nombre d'alumnes matriculats ha augmentat; llavors, també les necessitats d'una bona educació en tota la societat. Per altra banda, avui en dia hi ha més recursos que es poden utilitzar en l'ensenyament, com és el cas de la tecnologia, que en ja forma part i es podria dir que comença a ser imprescindible per a les escoles. També vaig suposar això perquè els professors en l'actualitat no són els primers educadors, és a dir, ja n'hi ha hagut d'altres i les escoles ja tenen més experiència gràcies a ells i amb el pas del temps. A més a més, un dels fets més importants per jo és el canvi en la societat i en el seu pensament, el qual d'alguna manera vaig creure que hauria afectat també a l'educació.

Per sort o per desgràcia som filla de mestra de la que un dia va ser la meva escola. Per tant, per poder resoldre aquesta qüestió, vaig decidir orientar-me amb el CEIP Mare de Déu de Gràcia, que celebrava el 50è aniversari i amb el que tenim un fort lligam familiar.

2. METODOLOGIA

En primer lloc, el treball té una part documental amb què es contextualitza el tema de la feina. Per altra banda, hi ha una part més extensa d'anàlisi de documents antics i recents (actes de Claustre, notícies a la premsa, fotografies, materials escolars…) i també una part d'anàlisi d'entrevistes realitzades a mestres del centre de diverses èpoques, que m'ha permès desenvolupar la recerca. És tanta la informació que he pogut recollir que l'ampliació del que aquí hi ha escrit es pot consultar a la pàgina web *Una nova escola*, que he creat expresssament. https://sites.google.com/view/una-nova-escola/inici

3. DESENVOLUPAMENT

3.1 Context històric de les lleis educatives

El dret d'educació universal, aconfessional, equitativa i democràtica que coneixem a dia d'avui és relativament recent en la història. Des de l'Edat Mitjana, a Espanya l'educació es trobava en mans de l'Església i només uns pocs privilegiats podien accedir-hi[5]. No és fins a inicis del segle XIX que a Menorca tenim coneixement de la creació de la primera escola pública de fillets (Maó 1802)[6] i que apareix la primera legislació en educació (a la Constitució de Cadis 1812 o a l'Informe Quintana 1813) que determina una educació universal i gratuïta i s'aspira a una educació lliure[7].

Però amb el pas dels anys aquests ideals es veuen truncats. Apareix nova normativa educativa com el Pla Calomarde (1824), que estableix que l'educació primària ha de ser uniforme, monàrquica i religiosa[8]; el Pla del Duc de Ribas (1836), que determina una educació adoctrinadora i només gratuïta a l'etapa elemental per als fillets pobres[9], i la llei Someruelos (1838), que centralitza més l'educació en el Govern Central. És en aquest context que Menorca ja compta amb cinc escoles públiques de fillets, i es crea a l'any 1842 la primera escola pública de filletes a Maó, que és la que centra l'estudi d'aquest treball de recerca[10].

Ja al 1857 es publica la primera llei educativa integral, la Llei Moyano, vigent durant 113 anys. Sorgeix amb la pretensió de reduir el 75% d'analfabetisme existent[11]; per això estableix la gratuïtat de la Primera Ensenyança (6 a 9 anys)[12]. És una llei classista, ja que no tota la població infantil pot anar a escola a partir de certa edat, i que continua fomentant la desigualtat (assignatures diferenciades segons el sexe)[13].

Durant els anys del Sexeni Democràtic (1868-1874) es produeixen canvis destacables com la llibertat de càtedra[14] i es permeten les escoles privades laiques. Però amb la Restauració Borbònica (1875-1931) i sobretot la Dictadura de Primo de Rivera (1923-1930) aquesta tendència canvia. Augmenten i es potencien els centres religiosos privats i es converteixen en principis bàsics el patriotisme, l'escola monolingüe i religiosa[15]. És l'època en què s'inicia la graduació d'escoles (alumnat agrupat per edat) i ja s'imparteixen coneixements adequats a cada edat[16].

Ara bé, amb la proclamació de la II República es produeix un nou canvi. Es pretén arribar a una escola única aconfessional, mixta, obligatòria i gratuïta, una escola per a tothom. L'educació esdevé una qüestió fonamental, la llengua materna entra a les escoles, la religió passa a ser optativa i es regula la titulació dels mestres[17].

La Guerra Civil Espanyola afecta, com és lògic, l'educació regular dels infants i durant els 36 anys de dictadura franquista segueix vigent la llei Moyano, amb petites modificacions. L'escola es converteix en adoctrinadora, centralista, tradicionalista i catòlica. L'autoritarisme i la jerarquia de poder en són també trets distintius. La innovació, les noves metodologies i les llengües pròpies del territori són descartades completament i tots els mestres i materials que contradiuen les idees del règim[18].

No és fins a l'any 1970 que s'elabora una nova llei, la Llei General d'Educació, la de l'EGB. Pretén modernitzar l'educació "basando su orientación en las más genuinas y tradicionales virtudes patrias"(Cap de l'Estat-BOE, 1970) i oferir igualtat d'oportunitats per desenvolupar al màxim la capacitat de tots. Divideix l'educació en: Preescolar, EGB, Batxiller i COU o Formació Professional de 1r, 2n i 3r grau i els Estudis Universitaris (de 1r, 2n i 3r grau). Només és gratuït l'ensenyament a Preescolar, EGB i el primer grau de Formació Professional[19]. És en aquest context que la Graduada número 1 de filletes de Maó passa anomenar-se CN Virgen de Gracia i ara fa 50 anys canvia l'edifici del carrer Sant Josep pel de l'Avinguda Vives Llull (llavors Reverendo Padre Huguet)[20].

Ja assolida la Democràcia, la Constitució Espanyola (1978) estableix l'educació com a dret i deure de tots els espanyols[21]. Des de llavors, vuit han estat les lleis educatives que s'han aprovat i que han suposat petits o grans canvis del sistema educatiu: LOECE (1980), LODE (1985), LOGSE (1990), LOPEG (1995), LOCE (2002), LOE (2006), LOMCE (2013) i l'actual LOMLOE (2020)[22]. L'evolució de l'actual CEIP Mare de Déu de Gràcia i la resta d'escoles s'ha vist lògicament influïda per aquest continu canvi de lleis.

3.2 Antecedents de l'escola

El 8 de gener de 1842 es va crear la primera escola de filletes a Maó, que és la que dona origen a l'actual CEIP Mare de Déu de Gràcia[23]. Havien passat quaranta anys des de la creació de la primera escola pública de fillets i llavors el municipi ja comptava amb dues més[24].

Inicialment la primera escola es trobava situada a la casa de la Misericòrdia, que és l'actual Claustre del Museu de Menorca i era dirigida per Esperanza Olives (Ferrer Aledo, 1911)[25].

Amb el pas del temps el centre va passar a situar-se al carrer Sant Josep, fins al 1972[27]. El 1869 tenia més d'un centenar d'alumnes d'entre 6 i 9 anys, tot i que l'absentisme al municipi n'era un problema[28]. A l'escola aprenien coneixements bàsics i a fer labors. Fillets i filletes no només anaven separats a l'escola, sinó que també l'aprenentatge era diferenciat[29].

Foto 1: edifici del carrer Sant Josep on estava situada l'antiga escola.

CC BY NC SA

Fins al 1931 l'escola va ser unitària i dirigida per una mestra que disposava d'una passant (ajudant)[30]. Són diverses les educadores que van dirigir el centre: Juana Beltrán entre 1871 i 1889; Elena Maseras, entre 1890 i 1905; Águeda Cardona, entre 1905-1907 i Josefa Moreno, des de 1907 fins a 1937[31].

Entre el 1875 i 1887 es van fer obres a l'edifici [32] i a l'escola es van donar també classes gratuïtes per a filletes amb problemes econòmics[33]. Ja amb l'arribada d'Elena Maseras (primera dona universitària a Espanya) les filletes van fer grans avenços [34] i ja feien dibuixos, dictats i resolució de problemes[35]. Es va dotar el centre amb una biblioteca popular [36] i es van donar nous usos a l'edifici, que s'emprava els fosquets per fer conferències de l'extensió universitària i també puntualment com a col·legi electoral[37].

A partir de 1909 la normativa va canviar i a l'escola era obligatori anar-hi dels 6 als 12 anys[38]. Se seguien fent labors, però també treballaven escriptura, dibuix, problemes i anàlisi entre d'altres[39].

El 1931 l'edifici va ser remodelat per convertir-lo en la primera Graduada de filletes del municipi. Amb motiu d'aquest canvi van rebre una dotació important de material[40]. Tot i així, aquesta era una mesura provisional, perquè l'Ajuntament pretenia construir un nou edifici a la vora de la Graduada de fillets. Ara bé, això no va succeir fins al 1972, i es va situar a l'actual carrer Vives Llull[41].

En plena Guerra Civil, segons la premsa del moment, s'acorda traslladar les filletes de l'escola al col·legi religiós del Cós de Gràcia[42], que es converteix en mixt i laic[43]. Ara bé, no està clar si mai es va fer efectiu aquest trasllat. El que sí és segur és que ja iniciada la Dictadura i després de la depuració dels docents[44], l'escola segueix situada al carrer Sant Josep, però ara treballant per la formació política del règim, formació religiosa i amb un fort control del que es fa a les classes amb els quaderns de rotació (llibretes en les quals les alumnes diàriament anotaven el que es treballava i amb les quals es controlava la *Formació Política*). L'educació segueix diferenciada per sexe i té un caràcter molt religiós. En els anys cinquanta l'escola passa a anomenar-se Virgen de Gracia[45].

A partir de 1960 i durant 17 anys Catalina Seguí dirigeix el centre, que compta amb sis mestres. Aquestes tenen diverses funcions: ensenyar, educar en valors catòlics, alimentar, control sanitari, alfabetitzar adultes… L'educació física, la música i la llengua anglesa ja es treballen al centre[46].

El 1964 el centre ja compta amb Associació de Pares i el 1967 s'amplia el centre amb un local situat al mateix carrer. Ara l'educació és obligatòria fins a 8è i el centre passa a anomenar-se Colegio Nacional Virgen de Gracia. Finalment, es projecta un nou edifici que s'inaugura el 1972, just ara fa 50 anys. Aquest històric centre, amb 180 anys d'existència, amb el pas del temps passa a anomenar-se CEIP Mare de Déu de Gràcia[47].

3.3 Trets generals de l'evolució de l'escola en els darrers 50 anys

A la dècada dels setanta es fa el trasllat al nou centre (1972) situat a l'actual carrer Vives Llull (llavors Pare Huguet), que s'anomena *Colegio Nacional Virgen de Gracia*. L'ensenyament segueix sent molt tradicional i la religió catòlica té un gran pes en el dia a dia del centre. L'escola és només de filletes.

Foto 2: nou edifici just quan havia de ser inaugurat 1972[48]

En els vuitanta l'escola passa a anomenar-se Colegio Público Virgen de Gracia (1981). L'ensenyament deixa de ser tan tradicional (es recuperen metodologies de l'escola nova), es posa en valor la creativitat i s'inicia la participació de l'alumnat en el seu aprenentatge, que ja no és religiós. L'escola es democratitza. S'estableix progressivament la coeducació a partir del curs 82-83.

En un dels dos grups (A i B) que tenen tots els nivells es comença a fer a una línia d'ensenyament en català, sent així la primera escola de Maó en què això succeeix. S'inicia també la integració parcial de l'alumnat amb necessitats educatives que, tot i trobar-se agrupat a l'aula d'educació especial, té assignat un grup de referència on hi assisteixen a diverses àrees.

Els noranta són anys de grans i importants canvis en l'educació. La reforma educativa canvia l'estructura de l'ensenyament i del claustre i les competències en Educació són traspassades al Govern Balear (1997). La llengua catalana rep un gran suport per part de les institucions i la llengua de l'ensenyament de la lectoescriptura i vehicular passa a ser el català.

A més s'inicia la jornada continuada i s'educa en democràcia, de manera que l'alumnat cada vegada és més partícep del seu propi aprenentatge.

Els dos mil són anys de massificació a les escoles de Maó; l'edifici no és suficient per acollir a tot l'alumnat. Es tripliquen grups i arriben les aules prefabricades al centre. A nivell legislatiu són anys de canvis de govern i en conseqüència hi ha molts de canvis en les lleis educatives (fins a tres) i, per tant, augmenta la burocràcia del professorat.

Foto 3: ús aplicat de les noves tecnologies 2004-2005[50]

S'enceta una nova etapa a l'escola: la digitalització[49]. El centre obre més les portes a la comunitat educativa gràcies a les noves eines i iniciatives: blogs, revista, portes obertes i escola al carrer, entre d'altres. També són anys en què sorgeixen nous serveis per tal d'afavorir la conciliació familiar com l'escola matinera i l'escola d'estiu.

La protecció del menor és té més present: dades i enregistraments han de ser autoritzats i les escoles per normativa es converteixen en espais lliures de fums. La convivència i la protecció del mediambient encara prenen més importància. L'escola passa a ser centre ecoambiental.

El curs 2008-2009 l'escola és notícia a nivell nacional per ser, juntament amb l'IES Joan Ramis i Ramis, escollida per ser inaugurat el curs escolar pels reis d'Espanya i la ministra d'Educació.

Des de 2010 fins a l'actualitat l'escola va evolucionant i adaptant-se al moment. Ara bé, els primers i els darrers anys d'aquest període són cursos complicats. En els primers, el TIL capgira el projecte lingüístic del centre i en els darrers la pandèmia COVID-19 i el confinament plantegen un escenari insòlit al qual el centre s'ha d'adaptar en qüestió de dies. A l'actualitat els canvis educatius plantejats per la LOMLOE també suposen tot un repte.

En aquests anys el centre torna a comptar amb els dos grups per nivell. Es recuperen aules i espais i se'n creen de nous, com l'hort escolar. De cada vegada l'espai aula s'obre i l'alumnat del centre interactua més entre ells i amb altres centres[51].

És també la dècada de la digitalització de les aules. En els cursos superiors es fa un ús didàctic dels ordinadors a les diverses àrees. Ja es disposa de projector a totes les aules del centre i les pissarres digitals s'instal·len a totes les aules de Primària.

Són anys en què sorgeix la inquietud per fer l'escola més acollidora [52] i en què es potencia especialment la creativitat. També creix l'interès entre el professorat pel foment de la lectura i es recupera la biblioteca de centre.

Foto 4: nova biblioteca del centre[53]

3.4 Comparativa de l'escola d'abans amb la de l'actualitat

3.4.1 Llengua d'ensenyament

Foto 5: butlletí de notes d'una alumna del centre dels anys 80 on es pot observar que ja es comença a impartir el català.

Durant els anys 70 totes les assignatures s'imparteixen en castellà. El català no forma part de les àrees del centre[54]. No és fins al curs 79-80 que passa a ser assignatura obligatòria; amb els petits es treballen cançons, contes i versos, i a partir de 3r s'avalua.

A l'any 1986 un grup de famílies fan la proposta de fer ensenyament en català, però no tira endavant. Pocs anys més tard l'Administració vol posar en marxa un projecte en aquesta llengua; es consulta el Claustre i finalment s'escull l'escola. Així és com el curs 88-89 passa a ser el primer centre de Llevant amb una línia en català[55].

Foto 6: evolució del nom de l'escola tal i com es pot observar en els segells

Els 90 són anys en què el català rep un gran suport, però també de presa de decisions de pes pel que fa a la llengua d'ensenyament. El nom del centre passa a ser CP Mare de Déu de Gràcia (90-91), es normalitzen documents i rètols i la llengua vehicular passa a ser el català. Fins el curs 96-97 continua existint en cada nivell un grup que fa tot l'aprenentatge en català (i no és fins al Cicle Mitjà que comencen a tenir tres hores de castellà) i un altre grup en què l'aprenentatge és en castellà (només treballen el català com a àrea). Però amb el pas dels cursos es tendeix també a la normalització dels grups que fan l'ensenyament en castellà[56].

Finalment, el 1996 tot l'alumnat que s'incorpora al centre té com a llengua d'aprenentatge de la lectoescriptura el català i paulatinament s'introdueix l'ensenyament del castellà en algunes assignatures, amb l'objectiu que, en finalitzar l'alumnat tengui la mateixa capacitat

per expressar-se en ambdues llengües. Ja a partir del curs 98-99 l'aprenentatge del castellà s'avança a Educació Infantil.

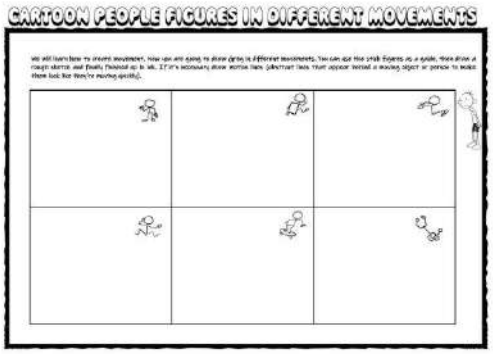

Foto 7: activitat del taller de còmic en anglès a 3r cicle.[57]

Des del curs 02-03 ja no hi ha grups separats per llengua d'ensenyament i només es fan petits canvis en el Projecte Lingüístic de Centre al llarg dels cursos, com impartir tallers en les diverses llengües durant uns anys. Ara bé, a partir de 2011 es produeixen canvis impulsats per la Conselleria, que sí suposen un daltabaix durant un parell de cursos: la possibilitat d'escollir la llengua d'aprenentatge de la lectoescriptura entre català o castellà dins una mateixa aula i a partir del 2013 l'aplicació obligatòria del projecte de tractament integrat de llengües (TIL)[59]. Un cop suspès aquest decret pel TSJIB, es torna a aplicar l'antic Projecte Lingüístic i es revisa.

Foto 8: manifestació en protesta per la implantació del TIL durant la tardor del 2013 a Maó.[58]

Així doncs, el català passa de ser llengua de comunicació entre algunes alumnes a llengua d'aprenentatge i vehicular. En aquest procés hi contribueix tant l'Administració com el professorat, que durant aquests anys es recicla i preocupa pel bon ús de la llengua.

L'altra llengua estudiada al llarg dels cinquanta anys és l'anglesa que, amb el pas dels cursos, s'estudia cada cop abans (el 1972 a partir de 7è; el 1977 a partir de 6è; el 1991 a partir de 3r; el 2004 des de 1r i, des del curs 2017 fins a l'actualitat, des de 4t d'Educació Infantil). Tot i així, no és fins el curs 86-87 que el centre compta amb professorat designat pel Ministeri. Fins llavors la mestra normalment era pagada per l'Associació de Pares. Actualment, i des del curs 17-18 el centre sol·licita participar en el programa d'auxiliars de conversa i gairebé cada curs compta amb auxiliar nadiu durant unes hores setmanals.

3.4.2 Materials usats

Els canvis que es produeixen en els materials estan directament relacionats amb l'evolució de les tecnologies i de les activitats que es duen a terme.

Foto 9: quaderns de camp usats per a l'aprenentatge de ciències en el cicle superior en els anys 80

Els llibres de text són un material recurrent. El que canvia amb el pas del temps és que en els 70 anys s'usaven gairebé per a totes les assignatures i que a partir dels 80 en algunes àrees ja no se n'utilitzen. Així, a mitjans dels vuitanta, al Cicle Superior a Ciències no n'empren. En els anys 90 es consensua l'ús d'una línia editorial per àrees al llarg de la Primària i a finals dels dos mil s'inicia el programa de Reutilització de Llibres.

A partir del 2010 en algunes àrees de 2n i 3r cicle se substitueixen els llibres de text per quadernets elaborats pel professorat o cursos de Moodle amb els més grans. Els menuts tenen quadernets de fitxes.

El material emprat per a l'aprenentatge de la lectoescriptura també evoluciona. Es passa d'usar cartilles de lectura i llibres de text als 70, a l'aprenentatge a partir de llibres de lectura (Pepa y Misi). En els 90 canvia la metodologia i també el material. Fins a l'actualitat se segueixen usant llibres de lectura, fitxes i quadernets amb lletra de pal i també d'altres elements quotidians com revistes, diaris…

D'altres llibres de consulta com diccionaris i atles inicialment són aportats per l'alumnat. Ja a partir del 2010 el centre disposa d'aquest material i és compartit i consultat quan és precís. Amb el temps també s'incorpora la consulta digital.

Ara bé, hi ha d'altres utensilis que són una constant al llarg del temps, els que usa l'alumnat. Tot i així, el que sí suposa un canvi important és l'ús d'ordinadors des de finals dels 90. Inicialment usen els de la sala d'informàtica, setmanalment en desdoblaments, i ja a partir del 2010 l'alumnat de tercer cicle té assignat un microportàtil que passa a ser un material d'ús diari i freqüent. El llapis de memòria l'usen també els més grans durant uns cursos (més endavant substituït pel Drive). A primer i segon cicle tenen microportàtils adquirits pel centre, que són compartits. Ja els darrers cursos, els microportàtils queden obsolets. Actualment l'alumnat de 4t a 6è disposa de Chromebooks.

Foto 10: carro de microportàtils

Per a EF el gran canvi que es produeix és que els poltres, plintons…, que tant s'empren a les dues primeres dècades, ja no són materials bàsics com abans. Se n'incorporen de nous com xanques, pitralls, cinturons *flag rugby*…

Per a les manualitats el canvi més destacat és que els estris per fer labors passen a usar-se només de forma puntual a partir dels anys noranta i que a les darreres dècades també s'empren materials reciclats.

Una altra diferència que es produeix és com s'adquireix el material. Així a les primeres dècades és dotat sobretot pel Ministeri o l'APA, mentre que a partir dels noranta és el centre que adquireix el material que precisa amb la dotació rebuda o subvenció de l'APA (a excepció del mobiliari). Microscopis, capses de cossos geomètrics, bioplast d'invertebrats, franelògraf i material flocat, projector súper 8, taules de projector, mapes… són materials que arriben als setanta i vuitanta, molts actualment en desús o ja inexistents. Als 80 també el centre compta amb la primera fotocopiadora, vídeo i tele amb color que compra l'APA. Als 90 també s'adquireix un FAX i material didàctic sobre les Balears. Als dos mil l'escola ja disposa de jocs de taula a les aules, retroprojector, projector de diapositives, càmeres fotogràfiques i de vídeo, forn (per fer rebosteria)... Tots aquests materials són usats al llarg dels anys pel professorat, tot i que a partir del 2010, amb l'arribada dels microportàtils i pissarres digitals, alguns queden obsolets.

Foto 11: projector de diapositives de l'arxiu del centre.

Un altre dels canvis que es produeix és que en els primers anys és l'alumnat qui aporta el material: mapes muts, cartolines, pintures, pinzells…mentre que, a partir dels noranta i fins a l'actualitat, les famílies paguen una quota establerta per material i és el professorat qui l'adquireix.

Foto 12: biblioteca del passadís de l'escola

Des que s'inaugura l'edifici, l'escola ja compta amb biblioteca amb llibres de lectura i de consulta. Al final de la dècada i als vuitanta els llibres es deixen en préstec. Es fomenta la lectura per plaer i la creativitat. Les alumnes més grans empren un quadern de camp per recollir quins llibres s'han llegit. Ja als noranta l'espai desapareix i es munten biblioteques d'aula que es van renovant gràcies a la dotació per a

millora de biblioteques de l'Administració i les aportacions de l'APIMA. A partir del curs 2016-2017 creix l'interès del Claustre per fomentar la lectura per plaer i a partir de llavors es doten les biblioteques d'aula amb nous llibres, àlbums… i novament l'escola compta amb biblioteca.

3.4.3 Serveis, activitats o projectes de centre

El centre actualment ofereix servei d'escola matinera, menjador i extraescolars; durant alguns anys dels dos mil també es va dur a terme escola d'estiu organitzada per l'APIMA i/o l'Ajuntament.

El servei de menjador sempre ha estat ofertat de forma fixa o eventual. Inicialment hi arriben a haver 435 comensals diaris (alumnat d'altres centres com ASIMPROS o sa Graduada també hi mengen). Amb la creació de nous centres a Maó el nombre de comensals descendeix bruscament i està a punt de tancar-se per manca de viabilitat, però reben ajuts de l'Administració i tira endavant. Ja a partir de 1982 i durant uns onze anys passa a ser gestionat per l'APA. Posteriorment passa a concurs (1993) i a ser gestionat per una empresa fins a l'actualitat.

Entre les activitats extraescolars (que sempre s'han ofert) des dels setanta fins els noranta destaca el bàsquet. S'aconsegueixen molts d'èxits esportius, sent fins i tot campiones de Balears. En els noranta passen a jugar al *CD Alcázar* i es deixa de practicar a l'escola. Però també els capvespres s'han ofert moltes altres activitats que han anat variant al llarg dels anys com: voleibol, atletisme, escacs, ping-pong, guitarra, classes de català, cant al cor de l'escola, gimnàstica rítmica, seguretat vial, música i contes, manualitats, dibuix, teatre, jocs psicomotrius, futbol… A partir dels 2000 aquestes activitats són organitzades per l'APIMA i vigilades pel professorat, fora horari lectiu.

Foto 13: alguns premis esportius guanyats en algunes activitats extraescolars.

CC BY NC SA

També gairebé sempre a partir del 2008 els capvespres hi ha alumnat que es beneficia de diversos programes de reforç gratuïts com el PRA, PROA o actualment PAE oferts per l'Administració, que s'imparteix per part de mestres del centre.

El servei d'escola matinera també s'ofereix des de mitjans dels anys 2000. Té l'objectiu d'oferir un servei a les famílies i contribuir a la conciliació. L'horari és de 7.30 a les 8.30.

Foto 14: bunyolada 2010. Imatge d'una de les activitats col·laboratives familiars a educació infantil.[60]

Entre les activitats que anualment es duen a terme al centre cal destacar les celebracions. Aquestes no sempre han estat les mateixes; algunes han desaparegut, s'han incorporat o han anat evolucionant. Així per exemple en els setanta se celebrava el *Día Forestal*, el *Día Internacional del Niño* o el *Día de la Banderita*. D'altres com la bunyolada (inicialment castanyada) per Tots Sants, el Caramel·ler o s'Àvia Quaresma amb els més petits, el Dia del Mediambient, el Dia de la Pau i el Dia de la Dona s'han incorporat al llarg dels cursos. Finalment, d'altres evolucionen i/o canvien l'enfocament. Així per exemple, per Nadal inicialment es fan celebracions de caire més religiós (misses o munten un Betlem) i amb el temps es decora el centre, es fa un concert (que a partir dels dos mil és obert a les famílies) i l'alumnat rep els patges. El mateix succeeix amb Sant Antoni: la conquesta de Menorca en els setanta se celebra com a fet important religiós, mentre que ja a partir dels vuitanta es treballa més des del vessant històric i cultural (balls folklòrics, representacions o recerques històriques, torrada de sobrassada i concert de cançons menorquines). Pel que fa al Carnaval, poc a poc se celebra a nivell d'aula; en els primers anys cadascú ve disfressat de casa. Més endavant les disfresses les elaboren els infants al centre amb un tema comú i es fa una desfilada: primer al pati i tal i com passa el temps també per la barriada o centre.

Foto 15: carnaval "Pobladors de Menorca" en el curs 97-98.[61]

També durant aquests cinquanta anys per final de curs sempre es fa una sortida a la platja. També se celebra una festa final de curs pel capvespre, que ha anat canviant amb el temps. Inicialment s'exhibia i mostrava allò après (exhibició de *tables* de gimàstica, concert de guitarra o cor, exposicions de *trabajos manuales*, exhibicions de les activitats extraescolars…). Ja a partir dels noranta s'enfoca més cap a l'entreteniment de l'alumnat; se segueixen fent actuacions, però s'organitzen racons i jocs infantils, s'afegeix animació infantil. Durant un parell de cursos també la festa es fa temàtica.

Ja des de finals dels 2000 també es fan activitats específiques en hores lectives a final de curs, com un partit de bàsquet professorat-alumnat de 6è, gimcanes, jocs d'aigua…

Des del curs 96-97 se celebra la Setmana Cultural (al principi cada curs i a l'actualitat cada dos). La cultura menorquina, la diversitat, l'estima pel patrimoni… són aspectes que així es treballen de forma transversal.

Foto 16: jornades Culturals amb el tema dels "Jocs Olímpics" 2003-2004.[62]

Anualment i des de fa temps també es participa en activitats educatives proposades per les administracions: Jornades de Salut de l'Ajuntament, visites a l'Ajuntament, dia de la Constitució, calendari *Tots Educam*, programa 1000 veles del Govern de les Illes Balears, Escacs a les Escoles… i ja més endavant amb els programes de Salut Jove, Amb Bona Lletra, del GOB i Viu la Cultura. A més, el centre també ha col·laborat al llarg dels anys amb diversos programes: d'alimentació (a inicis dels setanta es reparteix un got de llet; es participa en el programa *Fruita a l'escola* en els darrers cursos); de salut (revisions mèdiques de l'alumnat fins als vuitanta, vacunació, fluorització als vuitanta i noranta i prevenció bucodental a partir del 2000); amb l'Ajuntament (a partir dels dos mil *Escola al carrer*, *Maó+flors* i actualment *Camins Escolars* o *Teatre d'escola*) i amb activitats benèfiques (sobretot de caire religiós a inicis dels setanta com Domund, *Santa Infancia*, *Hambre en el mundo*… i amb el pas del temps amb ONG's amb activitats com la venda de panets solidaris o curses amb la mateixa finalitat).

Foto 17: activitat conèixer un pintor, pintura amb Marc Jesús.[63]

Entre els projectes que s'han duit a terme al centre, evidentment, cal assenyalar el de l'ensenyament en català als vuitanta ja esmentat. Ara bé, també s'han duit (o s'estan duent) endavant moltes d'altres iniciatives com la publicació de diverses revistes de centre, projecte de convivència *l'Escola amb bon rotllo*, projectes com a centre ecoambiental, apadrinament lector, projectes de noves tecnologies, conèixer un pintor, l'hort escolar, projecte de foment de la lectura… Així, als vuitanta es feia a l'escola una revista

amb impremta de gelatina anomenada es *NUS*, on es publicaven feines de l'alumnat. Als dos mil es va recuperar la revista escolar, ara ja digitalitzada, amb *El nostre món* i més endavant les publicacions ja es fan amb blogs d'aula o de cicle. També durant un curs, el centre va comptar amb una ràdio escolar amb l'objectiu de millorar l'expressió oral. Pel que fa a les noves tecnologies, a partir dels 2000 s'inicia el programa *Xarxipèlag*. També amb els més grans es duen endavant projectes digitals col·laboratius multimèdia amb centres de Catalunya i/o les Illes i el projecte experimental de continguts multimèdia (UCMA).

Anualment s'organitzava un viatge de final de curs amb l'alumnat de 8è, fins que aquests cursos superiors van passar als Instituts. Les colònies (organitzades per l'APA o pel centre) a diversos cursos o sopars-comiat a final de 6è han estat activitats duites a terme de forma ocasional.

3.4.4 Metodologia

Els mètodes d'ensenyament van canviant amb els anys. Així als setanta la metodologia és molt tradicional; es posa en valor l'aprenentatge memorístic i la disciplina. És una època encara molt marcada pel franquisme i es dona molta importància a la formació religiosa. L'aprenentatge de la lectoescriptura es fa en castellà i de forma sil·làbica. Per aprendre a escriure es fan moltes còpies i sanefes i s'usen llibres de fitxes, fulls quadriculats o de pauta Montessori. A altres àrees com les matemàtiques es treballa l'anomenada matemàtica moderna (conjunts d'Euler-Venn, productes cartesians…) a més de l'aprenentatge d'operacions i a EF (normalment anomenada *gimnasia*) es fan *tablas* i es bota el poltre, plinton, es fa equilibri, s'usen matalassos per fer tombesses… A plàstica (anomenada *Trabajos manuales*) s'aprèn a cosir, brodar…

Foto 18: feines fetes a 1r d'EGB curs 78-79

Foto 19: algunes de les activitats fetes a manualitats en els 80

Als vuitanta, tot i que la metodologia segueix sent tradicional poc a poc, a algunes classes comencen a innovar. Així per exemple, mestres de Cicle Superior, que es formen en cursos d'estiu de Rosa Sensat, cerquen

despertar la creativitat de les alumnes, aprendre a partir de l'experimentació i la investigació i recerca.

Més endavant, als noranta es fan activitats on l'alumnat ja és partícep del seu aprenentatge i participa en la vida escolar més activament. Es duen endavant projectes i també es treballen de forma transversal aspectes com la diversitat, igualtat i solidaritat; cultura, història i tradicions de Menorca o la protecció del medi ambient. L'educació artística s'organitza en tallers al Cicle Superior i s'introdueixen les tècniques d'estudi.

Als dos mil el joc s'entén com una manera d'aprenentatge i es té molt en compte que les activitats siguin reflexives i significatives. S'aprèn també a fer i s'educa en valors com el respecte pels drets humans i dels infants, la protecció del medi ambient, la convivència en el dia a dia, la diversitat com a oportunitat i font de riquesa i l'estima per la cultura i el patrimoni. Les celebracions o sortides, entre d'altres, es converteixen en un eix vertebrador de petits projectes i l'alumnat fa feina de forma individual, però també en petit grup o gran grup. L'educació artística, gairebé a tots els cicles, s'organitza en tallers en els quals els grups estan formats per alumnat de diversos grups-classe. Ja s'inicia l'ús de les noves tecnologies amb finalitat educativa i no només per aprendre informàtica. Algunes aules ja compten amb blogs d'aula i s'elabora una pàgina web de centre.

Foto 20: tallers d'Educació Artísitca al primer cicle 2007-2008.[64]

Foto 21: primera experiència al centre d'apadrinament lector entre alumnat de 6è i 1r de Primària.[65]

En aquests darrers anys, de cada vegada es fan més activitats conjuntes en què l'alumnat de diversos cursos i nivells col·labora. Es posa en valor l'aprenentatge mutu. Es duen endavant experiències com l'apadrinament lector a partir del curs 10-11 o d'altres projectes col·laboratius amb altres centres. D'altra banda, les noves tecnologies passen a formar part del dia a dia. L'ensenyament passa a ser més visual i les aules virtuals complementen o substitueixen els llibres de text, sobretot en els cursos superiors. Es duen endavant formacions al centre en

noves tecnologies, escola inclusiva, foment a la lectura i treball cooperatiu i amb l'arribada de la nova llei s'inicia el treball a partir de situacions d'aprenentatge.

S'afegeixen o canvien algunes àrees. Així als setanta s'inclou l'Ètica com a alternativa a la Religió, el Català als vuitanta i l'Educació per a la Ciutadania a mitjans dels dos mil al tercer cicle. S'inclou un temps que es dedica a la tutoria a partir dels noranta i la lectura diària a partir dels dos mil. Algunes àrees canvien de nomenclatura o passen a treballar-se de forma conjunta com el Coneixement del Medi (Ciències Naturals i Socials) durant diversos cursos. En altres casos, com la Música, es treballa, però no és avaluada fins als vuitanta.

Foto 22: llibres de text usats entre el 2000 i 2017, on es pot veure com l'àrea de Ciències Socials i Naturals durant uns anys va ser agrupada com a Coneixement del Medi.

BY NC SA

La integració i com aprèn l'alumnat amb necessitats educatives canvia molt. Així als vuitanta són atesos tots junts per una mestra *d'educació especial* en una aula creada específicament. Ja al curs 83-84 es comença la integració parcial a una aula de referència (a les hores de plàstica i experiències amb el grup classe del nivell ja assolit). Finalment, s'integren en les aules ordinàries i desapareix l'aula *de apoyo*. Reben ajuda per part del professorat de suport, que amb els cursos, es va completant amb logopeda i amb l'equip psicopedagògic. A partir del curs 2003-2004 tots aquests professionals, juntament amb la figura de mestra d'atenció a la diversitat, formen l'equip de suport. D'altres mesures que s'apliquen ja des dels vuitanta per atendre la diversitat són els suports entre mestres del mateix nivell, i a partir dels noranta també els desdoblaments, o més endavant els grups triplicats (els dos nivells es divideixen en tres grups més reduïts).

Pel que fa a l'avaluació també canvia el seu enfocament. Als setanta els exàmens tenen molt de pes en l'avaluació, mentre que a partir dels vuitanta l'avaluació passa a ser contínua i no només basada en proves o exàmens, seguint la normativa del moment. Ja cap als dos mil es passen proves d'avaluació inicial per detectar mancances i conèixer d'on parteix l'alumnat (que primer es faran a inici de cicle i més endavant a cada curs). A la darrera dècada l'avaluació de cada vegada s'entén més com a eina d'aprenentatge.

També canvia el nombre d'avaluacions i les qualificacions. Així als setanta el curs es troba dividit en cinc avaluacions, mentre que amb el pas del temps passen a ser tres. També van canviant les qualificacions; als setanta cada assignatura és avaluada amb *sobresaliente, notable, bien, suficiente, insuficiente o muy deficiente*, mentre que als vuitanta l'alumnat fins al Cicle Mitjà ja és avaluat amb PA (progressa adequadament) o NM (necessita millorar). Aquestes qualificacions s'estenen a tot l'alumnat als anys noranta i serà als dos mil que novament s'avaluarà amb *excel.lent (9) o (10), notable (8) o (7), bé (6), suficient (5), insuficient (4), (3), (2) o (1)*. També s'avalua l'evolució de l'alumnat amb les proves del Ministeri o proves de diagnòstic. Al darrer curs ha tornat a modificar-se. Així l'alumnat dels primers cursos de cada cicle és avaluat per criteris d'avaluació i valorat segons l'adquisició amb: completament, majoritàriament, suficientment, poc o gens.

3.5 Organització

3.5.1 Etapes i cursos

Els canvis de llei educativa duen canvis en les etapes i cursos al llarg d'aquests cinquanta anys. Així a la dècada dels setanta l'ensenyament va des de P5 fins a 8è d'EGB. Es troba estructurat en *Preescolar Párvulos*, *Primera etapa* (1r-5è) i *Segunda etapa* (6è-8è). En l'acabar titulen amb el Graduat Escolar si aproven totes assignatures i poden accedir a l'Institut o FP o el Certificat Escolar que certifica que han fet els cursos sense aprovar-ho tot i només dona accés a FP o abandonar el sistema educatiu.

Al curs 81-82 es posa en marxa el funcionament per cicles. L'escola s'estructura en *Preescolar* (només P5 sense ser obligatori) i l'EGB que es divideix alhora en: *Ciclo Inicial* (1r i 2n), *Ciclo Medio* (3r, 4t i 5è) i *Ciclo Superior* (6è, 7è i 8è).

Els noranta són anys de grans canvis a causa de la reforma educativa (LOGSE). A partir del curs 91-92 hi ha alumnes de Pàrvuls (de 4 i 5 anys) i de 1r a 8è d'EGB. El curs 94-95 comença també el primer grup de P3. És al curs 96-97 que els grups de 7è i 8è ja no es donen al centre, i passen a ser 1r i 2n d'ESO als Instituts amb la nova reforma. Així és com l'escola queda estructurada gairebé com a l'actualitat: Educació Infantil (P3, P4 i P5), Educació Primària: 1r

Foto 23: nova aula creada per a treballar la psicomotricitat amb l'alumnat més menut.[66]

cicle (1r i 2n), 2n cicle (3r i 4t) i 3r cicle (5è i 6è). A partir d'aquest moment ja no es titula a Primària.

Quant als grups, cal dir que en aquests cinquanta anys a l'escola sempre hi ha hagut doble línea (grups A i B); només a partir de l'any 2005 alguns grups es tripliquen a causa de l'augment de matrícula o excepcionalment durant la pandèmia COVID19, com a mesura de prevenció.

3.5.2 Horari

Als anys 70 la jornada és partida. A l'inici d'aquest període les alumnes també van a escola els dissabtes al matí i de vegades fan activitats religioses. L'horari escolar és de 9.00-12.00 els matins i de 15.00 a 17.00 els capvespres. Durant el mes de setembre les alumnes només hi van el matí i els capvespres les mestres fan preparació.

Ja als vuitanta se segueix fent jornada partida amb el mateix horari, però a partir del curs 83-84 s'acullen a la jornada única el mes de setembre i juny amb horari de 8.30 a 13.30 per anar d'acord amb la resta de centres de Maó.

A principi dels anys noranta sorgeixen problemes amb l'edifici i l'alumnat és reubicat a altres centres. Tenen diversos horaris: Preescolar de 8,30 a 13,00 i la resta de 15,00 a 19,30. Un cop l'alumnat retorna al centre es recupera l'horari habitual de matí i capvespre. Però aquest fet condueix que els centres de Maó es plantegin seguir en jornada continuada, que implica: sol·licitud justificada, aprovació del Consell Escolar, 85% del vots a favor de les famílies i mesures alternatives pels capvespres. És finalment el curs 94-95 quan es comença el nou horari en jornada continuada de 8.30 a 13.30, que es duu endavant fins a l'actualitat; només als anys de pandèmia de Covid-19 es fan entrades i sortides flexibles, de 15 minuts, per evitar aglomeracions que a l'actualitat ja no es duen a terme.

3.6 Comunitat educativa

3.6.1 Alumnat

En aquests anys l'alumnat es diversifica; s'incorporen els fillets i l'alumnat amb necessitats educatives; es redueix la ràtio, augmenta la seva participació i interacció, canvia l'edat dels alumnes i també es diversifica la seva procedència.

Un dels grans canvis que s'han produït és la transformació del centre en mixt. Fins als anys vuitanta només hi ha filletes al centre. És l'Ajuntament de Maó que comunica al Claustre que s'ha de transformar el centre en mixt. Es vota i s'accepta. Comença a haver-hi fillets a P5 el curs 82-83 i va progressivament pujant fins que el curs 90-91 totes les aules ja són mixtes.

Tal i com ja s'ha esmentat, també es produeixen canvis molt importants amb l'alumnat amb algun tipus de necessitat específica. Fins als vuitanta no formen part del centre i fins als noranta no són sempre a les aules amb la resta de l'alumnat.

També canvia l'edat de l'alumnat assistent i puntualment la seva ubicació. Als noranta, per problemes d'aluminosi, l'escola queda clausurada tot l'alumnat és ubicat a altres centres: CP Mateu Fontirroig (Preescolar, Cicle Inicial els matins i Cicle Mitjà els capvespres) i CP Antoni Joan (Cicle Superior els capvespres). Un cop retornen a l'edifici es produeixen nous canvis a causa de la reforma educativa (LOGSE). S' incorpora alumnat d'Infantil al centre: P4 (91-92) i un grup de P3 (94-95), i són dos grups el següent curs. Per manca d'espai, són ubicats en part a aules prefabricades fora de l'edifici. Finalment, el curs 96-97 ja tot l'alumnat es troba a l'edifici principal. Ja no s'imparteix 7è i 8è perquè aquests alumnes passen majoritàriament a l'Institut Joan Ramis i Ramis i al centre només hi queda alumnat des de P3 fins a 6è com a l'actualitat.

El problema de massificació també és recurrent. A partir dels 2000 l'escola segueix tenint una gran demanda per part de les famílies i a Maó és necessari un nou centre. El curs 2005-2006 alguns grups ja es troben triplicats. A l'antiga casa del porter s'hi situa una aula d'Infantil. Es reorganitzen les aules i a partir del curs 2008-2009 es munta la primera aula prefabricada de les tres que hi arribarà a haver al pati per donar cabuda a tot l'alumnat. Amb la posada en funcionament del nou centre CEIP Maria Lluïsa Serra (2012) la matrícula es va regulant i només comencen dos grups de nou d'alumnat d'Infantil cada curs fins a l'actualitat. Només com a situació excepcional, al curs 2020-2021 es tripliquen els grups de Primària per a baixar la ràtio per aula en plena

Foto 24: prefabricades on hi va haver els més menuts de l'escola durant uns cursos.[67]

pandèmia i al curs 22-23 la Conselleria triplica les aules de 6è.

D'altra banda també es produeixen canvis en la procedència de l'alumnat. Inicialment no només prové del nucli de Maó, sinó que també hi ha filletes de Llucmaçanes, Sant Climent, Algendar i Binicalaf que van a l'escola amb transport públic. A partir del curs 77-78, amb la creació de noves escoles (CP Toni Joan i CP Virgen del Carmen) les alumnes de fora del nucli de Maó passen al CP Virgen del Carmen. Als anys vuitanta bàsicament l'alumnat prové de la mateixa barriada o de les dels voltants. Ja a inicis dels 2000 l'alumnat es va diversificant. Augmenta el nombre d'alumnat nouvingut d'altres països amb desconeixement de la llengua. Per tal d'ajudar-los, el centre compta amb una mestra d'atenció a la diversitat i un Pla d'acollida, que estableix activitats de descoberta i coneixement per als nous alumnes i també l'adaptació per a l'alumnat de 3 anys d'Educació Infantil durant els primers dies.

Foto 25: activitats per alumnat nouvingut i de cohesió amb el grup curs 2009-2010.[68]

Altres canvis destacables que es produeixen es troben en la indumentària de l'alumnat. Als setanta les alumnes no tenen uniforme, però sí que tenen indumentària distintiva del centre; anaven totes amb bavarall (que elles l'anomenen *babi*) que és blanc i amb el pas dels cursos passa a ser amb quadrets blaus i blancs i amb veta vermella amb nombres romans que indica el curs. Per fer EF, duen un xandall blau marí amb calçons i jaqueta i una samarreta amb el nom de l'escola. A partir del curs 84-85 s'estableix que el bavarall i el xandall ja no és obligatori, fins a l'actualitat.

Foto 26: bavarall distintiu del centre usat per les filletes en els anys 80.

cc BY NC SA

I sens dubte un canvi molt significatiu que es produeix és en la participació de l'alumnat. Des dels inicis dels noranta participen més del seu aprenentatge i en el dia a dia del centre. De forma democràtica escullen representant/s del grup classe i són escoltats i consultats en la presa d'algunes decisions (activitats festa fi de curs, activitats extraescolars que els interessa, formen part del Consell Escolar…). A partir dels 2000 ja prenen decisions de funcionament de centre com normes de pati, escollir títol de la nova

revista… i interactuen més entre els diferents nivells o etapes. A les reunions de delegats aporten suggeriments i idees que prèviament han consensuat en assemblea d'aula/tutoria i que són escoltades.

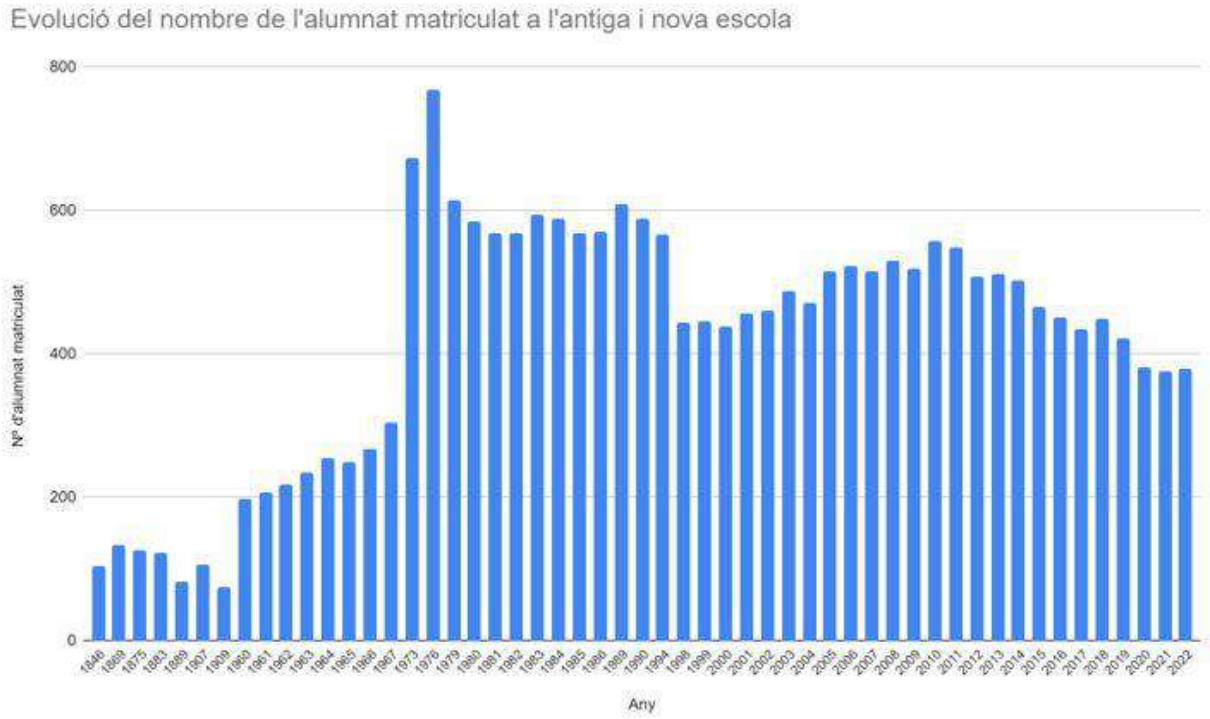

Foto 27: gràfic de l'evolució de la matrícula de l'antiga i nova escola elaborat a partir d'informació extreta de diversos documents.[69]

3.6.2 Mestres i direcció

Foto 28: claustre de professorat en els primers anys del nou edifici. Tal i com es pot observar està format només per dones.[70]

En aquestes cinc dècades es produeixen canvis en la composició del Claustre, el nombre de professorat, el tractament cap al mestre/a, prestacions laborals, organització i tasques.

El professorat del Claustre amb el pas dels anys augmenta. Així durant els setanta i vuitanta el Claustre està format aproximadament per vint mestres. A partir del 2004 ja està format per més de 30 mestres i durant els darrers cursos són uns 42. Cal destacar que sempre ha estat format

majoritàriament per dones. No és fins al curs 81-82 que el centre compta amb dos homes mestres. Amb el pas dels cursos aquesta tendència (hi ha més dones mestres que homes) sempre s'ha mantingut, però amb un increment dels mestres homes a partir del curs 2005-2006.

També canvia l'assignació i l'organització. Als setanta i vuitanta a Preescolar i Primera etapa el professorat té assignat un grup que tutoritza i amb el qual només roman un curs. A partir de 6è tenen diversos mestres especialistes sent un d'ells el tutor. Ja amb la completa posada en marxa de la LOGSE i fins a l'actualitat es tutoritza cada grup durant tres cursos a Educació Infantil o dos cursos a Primària. També des de finals dels setanta s'organitzen en equips o comissions i des dels vuitanta cada equip de cicle té un coordinador o coordinadora.

Foto 29: claustre de professorat en el dia de la celebració del 50è aniversari durant el curs 2022-2023.[71]

El càrrec directiu als anys setanta és unipersonal i només tenen aquesta funció, no donen classes. A partir dels vuitanta això canvia, fins a l'actualitat. Ja a partir del curs 82-83 es tria Cap d'Estudis, que inicialment només té la funció de substituir el o la Directora i amb el pas del temps assumeix l'organització del centre.

Quant a les especialitats cal destacar que durant els setanta no compten amb professorat d'anglès, EF ni música. El professorat d'EF i anglès és contractat per part del centre i més endavant de l'APA. No és fins a finals dels vuitanta que ja compten amb professorat d'aquestes especialitats, fins a l'actualitat. Tot i que durant tots els anys es fa Música, és als noranta quan el professorat és assignat per l'Administració.

Pel que fa a Religió és impartida primer per un capellà-assessor, després per mestres del centre, més tard personal nomenat pel Bisbat i a partir de 2017 i per llei per mestres titulats també nomenats pel Bisbat.

Als vuitanta es crea la plaça de mestra d'educació especial. A partir del curs 96-97 el centre ja compta amb mestra de pedagogia terapèutica (PT) per ajudar els alumnes amb necessitats específiques i amb el pas dels cursos també logopeda (AL) i mestra d'atenció a la diversitat (AD), que conformen l'equip de suport.

El tractament que es dona al professorat és també un aspecte en què es produeix un gran canvi. El professorat passa de ser tractat com *Doña* i *Don* als 70 i 80 a poder ser anomenat segons la preferència de cadascú a partir dels 90. També desapareix el fet d'aixecar-se l'alumnat i saludar amb un *Buenos días Doña/Don…* a un senzill *Bon dia*.

Com a curiositat en l'àmbit laboral, als 70 quan una mestra estava de baixa l'APA pagava la substitució si era curta i sinó era la mestra la que havia de cercar i pagar substitució. A partir de 1977 és el Ministeri que s'encarrega i més endavant la Conselleria.

Mitjançant la lectura de les actes de Claustre es pot veure com la paperassa de la que s'ha de fer càrrec el professorat augmenta. Ara bé, el que també es percep és una constant: el compromís i interès per a formar-se de gran part del professorat en diversos aspectes i noves inquietuds (metodologies, integració, reciclatge de català, noves tecnologies, foment de la lectura…).

3.6.3 Altres membres de la comunitat educativa

Des de sempre el centre ha comptat amb conserge i alguns cursos amb personal administratiu. A partir del curs 99-00 es compte amb auxiliar tècnic per ajudar a l'alumnat amb necessitats. També el personal d'orientació i l'assistent social va al centre alguns dies a la setmana. I quan ha estat precís també s'ha comptat alguns dies amb fisioterapeuta, un mestre de l'ONCE o intèrpret de signes.

Cal destacar també les famílies en general i l'Associació de Mares i Pares (en els primers anys APA) que en tots aquests anys contribueix en millores per l'educació i múltiples activitats i serveis.

Foto 30: al llarg dels anys les famílies han col·laborat amb el centre. A la imatge es pot veure una de les jornades escola-família durant el curs 2015-2016.[72]

I tot i no formar pròpiament part de la comunitat educativa, sí cal destacar que també altres entitats i associacions, que han fet o fan ús els capvespres de l'edifici durant anys, són l'Associació de Veïns de ses Vinyes o l'Escola Municipal de Banda (Banda de Maó).

3.7 Canvis estructurals de l'escola

3.7.1 Canvis fets al llarg del temps

El pas de l'antiga escola del carrer Sant Josep a l'actual suposa com és lògic el canvi més important d'aquests cinquanta anys, però al llarg del temps també s'han realitzat petits canvis a l'actual edifici.

Quan a l'any 1972 estrenen l'edifici, l'obra no està finalitzada; falta enllestir el pati, que s'acaba el curs següent amb una pista esportiva i pasteretes. També hi manca mobiliari per al menjador i hi ha problemes de goteres. En aquest mateix curs es construeix un oratori a la planta baixa, que amb els anys desapareix. També es va equipant l'interior de la nova escola (cortines, baranes a les finestres…).

A la dècada dels 80 es fan algunes reformes (banys de fillets i de filletes) per adaptar el centre com a escola mixta. Ara bé, és en els 90 quan es fan les reformes més visibles: el pati s'amplia i s'anivella, s'obre una nova entrada al centre pel carrer de Font i Vidal, es crea una nova aula per a Psicomotricitat, es tabica la biblioteca, que es converteix en aula, i es reparen els problemes d'estructura del centre. D'altres canvis són la desaparició de les biblioteques d'alumnes, per manca d'ús, que són substituïdes per les biblioteques d'aula.

Foto 31: nova entrada pel carrer Font i Vidal i ampliació del pati feta a la dècada dels 90.[73]

Als 2000 s'adapta una aula del segon pis com a aula d'informàtica, es transforma el laboratori en aula, es milloren els banys i es creen nous espais a partir de l'antiga casa del porter, ara ja deshabitada. També s'elimina el terrari del pati i es reforma el menjador.

Ja als darrers anys cal destacar l'eliminació de barreres arquitectòniques, construcció d'un ascensor, creació d'un hort escolar, reformes al pati i als jocs, canvis de finestres de la façana posterior i al darrer curs reformes als banys i al gimnàs.

3.7.2 Conseqüències o millores en l'educació

Gairebé tots els canvis que s'han fet al centre han suposat una millora en l'educació, en benestar o en salubritat. Ara bé i com és lògic cal destacar sobretot la construcció del nou centre. Poder comptar amb espais adequats per a tasques específiques (gimnàs, laboratori o manualitats) o que requereixen d'un gran espai (representacions teatrals, menjador…) van ser fonamentals. També tenir un pati gran va suposar poder fer EF i els esbarjos al mateix centre.

D'altres canvis, com la construcció de l'aula de Psicomotricitat, han permès també dur endavant noves maneres de fer i entendre l'educació; l'anivellament del pati va implicar l'ampliació de l'espai de joc; l'aula d'informàtica, iniciar un camí cap a l'alfabetització digital; crear un hort escolar, experimentar en un entorn natural, i tornar a muntar una biblioteca per a l'alumnat del centre, una manera de tornar a posar en valor la lectura per gust.

Foto 32: activitat d'hort escolar en el curs 2015-2016.[74]

D'altres, com obrir una nova porta, ampliar el pati, canviar finestres…faciliten l'accés o fan que l'escola sigui un espai més adequat, més sostenible i més agradable per a l'aprenentatge. A més, l'eliminació de barreres arquitectòniques, que durant tants anys es va sol·licitar, va suposar una gran passa cap a una escola inclusiva.

Tot i així, encara hi queden molts elements dels setanta a substituir, com les finestres de les aules o portes.

3.7.3 L'aula

Als inicis les aules van ser equipades amb pissarres blaves, un gran suro, armaris, cadires i taules. El mobiliari amb els anys s'ha anat renovant (les taules i cadires són substituïdes per les verdes actuals i algunes pissarres trencades per noves verdes). Ja cap als noranta, s'hi va afegir la biblioteca d'aula.

L'aula als seus inicis està distribuida de forma jeràrquica: la taula del mestre és l'element central i les de les alumnes es troben distribuïdes en línies o individualment (tret de P5, on les alumnes estan agrupades). Ja uns cursos més endavant, l'alumnat s'asseu de tres en

tres o en parelles i a les aules específiques (com el laboratori o la torreta on es fa música) en petits grups. Ja al dos mil, la taula del mestre deixa de ser l'element principal. S'instal·len ordinadors, projectors i pantalles. A partir del 2010 moltes pissarres tradicionals són cobertes per pissarres digitals. També s'incorporen carros amb microportàtils al tercer cicle.

Foto 33: aula tal i com es trobava el dia de la inauguració del centre el curs 1972-1973.[75]

Per altra banda, als inicis dins l'aula hi detacava la presència de símbols religiosos (una creu dins cada aula a la paret de la pissarra). Ara bé, als vuitanta aquests símbols ja no hi són presents i al lloc de la creu passa a haver-hi una foto del rei Joan Carles I, que amb el temps és substituïda per un rellotge.

Foto 34: imatges del rei, que es trobaven a les aules. Actualment formen part de l'arxiu del centre.[76]

Des de sempre cada grup-classe ha tingut una aula de referència. Ara bé, durant alguns anys l'alumnat més gran (Cicle superior) ha estat el que s'ha desplaçat d'aula segons l'horari. A l'actualitat l'alumnat només es desplaça per fer desdoblaments, àrees d'especialitat o activitats específiques.

4. CONCLUSIONS

Enguany se celebra el 50è aniversari d'un centre històric a l'illa. Però mitjançant la lectura d'incomptables actes he descobert que hi ha molt més a celebrar que un canvi d'edifici. El trasllat succeeix just abans que tenguin lloc grans canvis polítics i socials a Espanya i en conseqüència és també l'inici d'una nova escola.

En aquests anys es produeixen grans avenços. L'escola pública passa a ser universal, aconfessional, equitativa, democràtica, diversa i inclusiva. La coeducació i integració permeten que totes les filletes i fillets hi tenguin cabuda; desapareix tota la simbologia i actes religiosos; filletes i filletes aprenen el mateix sense distinció de sexe i es prenen mesures per afavorir la igualtat; la comunitat educativa és representada ara ja al Consell

Escolar i l'alumnat té veu en la presa de decisions de centre i en l'aprenentatge, i es treballa el respecte a la diversitat, entesa com a una forma d'enriquiment

Ara bé, tot i la importància de les fites anteriors cal remarcar que també es produeixen grans canvis tecnològics, que revolucionen l'ensenyament, i canvis metodològics. Es passa d'una escola on l'educador és el protagonista i l'alumnat un senzill reproductor a una altra en què els infants adquireixen protagonisme. A més l'ensenyament es contextualitza, prenent força l'aprenentatge a partir del context pròxim. Alhora el centre s'obre encara més a la comunitat i al treball intercentres; l'escola passa a ser entesa com a una comunitat que interactua i s'ajuda en l'aprenentatge. I com no, es posa com mai en valor la cultura i la llengua pròpia.

Després d'una pandèmia que va demostrar la importància de l'escola per a la socialització de filletes i fillets i la conciliació de les famílies, ara arriben nous reptes: situacions d'aprenentatge i educació en competències. Potser un nou camí cap a una escola del futur?

Però obrir aquesta porta al passat m'ha conduit per un camí molt més ampli del que inicialment preveia (lleis educatives i antecedents del centre) que han contribuït a poder entendre millor la importància del succeït a les darreres dècades en l'àmbit educatiu.

Mitjançant la recerca sobre legislació educativa he pogut confirmar la meva idea prèvia d'interrelació entre educació i evolució social i del pensament. Ara bé, també inferir que l'educació pública a Espanya ha estat i és polititzada pels governants; llengua, la supressió o no de l'assignatura de religió confessional, coeducació a tots els centres d'Espanya o l'àrea de ciutadania o valors han estat i segueixen sent temes canviants i/o controvertits en les lleis de forma recurrent. Això ha suposat que l'evolució educativa no hagi estat lineal com jo suposava i ha impedit que s'hagi arribat a un acord en educació.

D'altra banda conèixer els orígens de la meva escola, a més d'un gran repte, ha suposat tot un seguit de descobriments. Era un tema inexplorat i del que no hi havia cap tipus de referència. La placa a l'antiga escola va ser la clau per iniciar la recerca mitjançant la premsa històrica i poder teixir tot el recorregut fins a saber que el CEIP Mare de Déu de Gràcia es la primera escola de filletes. En aquest camí he conegut personatges històrics, com Elena Maseras, amb els quals queda ben clar la discriminació patida per la dona en un sentit ampli en el món educatiu; no és fins a quaranta anys més tard que els fillets, que

les filletes maoneses poden assistir a l'escola pública; durant molts anys les mestres cobren un sou inferior als homes i l'ensenyament i el currículum és diferenciat segons el sexe fins a 1970.

En definitiva en aquest viatge en el temps he entès més que mai que conèixer el succeït ens ajuda a valorar el present i en aquest cas a valorar l'educació de què he pogut gaudir.

5. AGRAÏMENTS

Tot i els grans canvis que ha patit l'escola i l'educació en general, el que no ha canviat al llarg del temps és l'actitud del professorat. L'esforç, les ganes de millorar i l'estima per fer el millor per l'aprenentatge de l'alumnat és una constant.

Gràcies a totes aquestes i aquests mestres en general i als de Mare de Déu de Gràcia en particular pel seu esforç i lluita professional per fer possible una nova escola de tots i per a tots.

I, com no, vull agrair especialment la seva col·laboració a en Manel Crespo, Càrol Pons, Pili Pons i Marga Villalonga per ajudar-me a conèixer millor el passat i present de l'escola; a na Lídia Rosselló per obrir-me les portes de l'arxiu del centre, a en Pere Alzina per la seva amabilitat de deixar-me reproduir imatges de la seva web Educació Menorca i a ma mare per recopil·lar un munt de records i acompanyar-me amb molta estima en aquest viatge al passat. I per suposat a la meva tutora de TRB per haver-me ajudat en tot moment, guiat i assessorat al llarg de l'elaboració d'aquest treball.

6. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

ACOTACIONS

1. Alzina, P (2023). *Fris cronològic 1802-1857*. Educació Menorca.https://educaciomenorca.org/

2.Colom, A. i Alzina, P (2005). La història de l'educació a Menorca. Anàlisi bibliogràfica. *Educació i cultura: Revista mallorquina de pedagogia, 18,* 7-22. https://redined.educacion.gob.es/xmlui/bitstream/handle/11162/7297/01220063000037.pdf?sequence=1&isAllowed=y

3. Fundació Guillem Cifre de Colonya i UIB (s.d.) *Anuari de l'Educació de Les Illes Balears*. Departament de Pedagogia i Didàctiques Específiques. https://dpde.uib.cat/Publicacions/anuari/

4.GOIB (s.d.) *Oferta educativa Menorca.* Conselleria d'Educació i Formació Professional. https://www.caib.es/sites/ofertaeducativanova/ca/inici/

5. Aznar, J. M. (n.d.). *Historia de la educación en España.* Blog de Tu AMC. https://actualidad.tuamc.tv/archivo-canal-historia/historia-de-la-educacion-en-espana/

6. Veure fris cronològic 1802-1857 de la pàgina web. Alzina, P (2023). Fris cronològic 1802-1857. Educació Menorca. http://educaciomenorca.org

7. Montagut, E. (2020, 9 agost). La gratuidad en la enseñanza de la España liberal. *El Obrero*. https://elobrero.es/historalia/54957-la-gratuidad-en-la-ensenyanza-de-la-espanya-liberal.html

8. *1825-02-16 Reglamento de Escuelas de primeras Letras*. (n.d.). LegisHca. https://legishca.umh.es/1825/02/16/1825-02-16-reglamento-de-escuelas-de-primeras-letras/

9. Montagut, E. (2020, 9 agost). La gratuidad en la enseñanza de la España liberal. *El Obrero*. https://elobrero.es/historalia/54957-la-gratuidad-en-la-ensenyanza-de-la-espanya-liberal.html

Proyecto filosofía en español. (n.d.). *Plan de InstrucciÃ³n PÃºblica (Duque de Rivas) / 1836*. Filosofia.org. https://www.filosofia.org/mfa/fae836a.htm

10. Castellanos, P. S. (1838, Agost 28). Gaceta de Madrid num 1381 de 1838. Boletín Ordinario. *BOE.es*. https://www.boe.es/gazeta/dias/1838/08/28/pdfs/GMD-1838-1381.pdf
La primera ley de educación que existió en España fue la de Instrucción Primaria, que se promulgó en 1838. (2013, 25 novembre). Programa Prensa-Escuela. https://www.prensaescuela.es/la-primera-ley-de-educacion-que-existio-en-espana-fue-la-de-instruccion-primaria-que-se-promulgo-en-1838/

11. Sevilla Merino, D. (2007). *La Ley Moyano y el desarrollo de la educación en España*. Universidad de Granada. https://www.ugr.es/~fjjrios/pce/media/4a-LeyMoyano.pdf

12. Tal i com es pot comprovar als documents de l'època hi ha molta diferència entre la quantitat d'alumnat matrículat i l'assistència

13. *frame1*. (n.d.). ub.edu. http://www.ub.edu/ciudadania/hipertexto/evolucion/introduccion/Edu2.htm

14. Segons el DIEC és la "llibertat del professor per a elaborar el seu programa i triar l'enfocament de l'assignatura."

15.Alma mater hispalense. Legislación histórica y documentos sobre educación en España. https://personal.us.es/alporu/legislacion/index.htm

16. Veure fris cronològic 1875-1900 i 1900-1923 de la pàgina web. Alzina, P (2023). Fris cronològic 1875-1900. Educació Menorca. http://educaciomenorca.org i Alzina, P (2023). Fris cronològic 1900-1923. Educació Menorca. http://educaciomenorca.org

17. *frame1*. (n.d.). ub.edu. http://www.ub.edu/ciudadania/hipertexto/evolucion/introduccion/Edu10.htm

18. Ley sobre Educación Primaria de 17 de julio de 1945. *BOE, 199,* de 18 de juliol de 1945. https://www.boe.es/datos/pdfs/BOE//1945/199/A00385-00416.pdf

19. Ley 14/1970, de 4 d'agost, General d' Educación i Finançament de la Reforma Educativa, *BOE, 187,* de 6 d'agost de 1970. https://www.boe.es/boe/dias/1970/08/06/pdfs/A12525-12546.pdf

20. Informació extreta a partir de les actes del centre. (maig 59- juliol 62). *Llibre d'actes de Escuela Graduada de niñas nº1 de Maó* i (octubre 62- setembre 73), *Llibre d'actes del Grupo Escolar nº1 Virgen de Gracia de Maó.*

21. Constitución Española. BOE, 311, de 29 de desembre de 1978 (Espanya).https://www.boe.es/buscar/pdf/1978/BOE-A-1978-31229-consolidado.pdf

22. PLAZA, A. M. (2021, 13 setembre). *Las ocho leyes educativas de los 40 años de democracia*. RTVE.es. https://www.rtve.es/noticias/20210913/ocho-leyes-educativas-cuatro-decadas-democracia/2170094.shtml

23. Aquesta informació està extreta de la Conferència de Jaime Ferrer i Aledo a l'Ateneu Científic, Literari i Artístic de Maó . Ferrer i Aledo, J. (1911) . La Enseñanza Superior en Mahón. *Revista de Menorca : Ciencias, artes y letras, Any XV Època 5ª Tom VI Quadern VII,* 221.

24. La segona escola de filletes de Maó que es trobava situada al Claustre del Carme va començar a funcionar el 1866. És l'escola que donaria origen a l'actual escola CEIP Mare de Déu del Carme. (1866, 3 març). *El Diario de Menorca Any IX Número 2228*, 4.

25. Aquesta informació està extreta de la Conferència de Jaime Ferrer i Aledo a l'Ateneu Científic, Literari i Artístic de Maó . Ferrer i Aledo, J. (1911) . La Enseñanza Superior en Mahón. *Revista de Menorca : Ciencias, artes y letras, Any XV Època 5ª Tom VI Quadern VII,* 221.

27. Veure el document de l'estat de les escoles públiques i privades de Maó de l'Ajuntament a la pàgina web. Alzina, P (2023). Fris cronològic 1868-1875. Educació Menorca. http://educaciomenorca.org

28. Vegeu el document de la Junta Local d'Instrucció Primària de Maó a la pàgina web. Alzina, P (2023). Fris cronològic 1857-1868. Educació Menorca. http://educaciomenorca.org

29. Les labors que feien les filletes eren: cosir, teixir, brodar… i d'altres de casa que en aquell temps creien que eren pròpies de les filletes. Vegeu les notícies aparegudes a la premsa de l'època. (1870,12 juny). *La crónica de Menorca periódico de intereses*

generales Any I Número 112, 2 i la normativa que regeix (1857, 10 setembre). *La Gaceta de Madrid Número 1710,* 1.

30. Vegeu les notícies aparegudes a la premsa de l'època (1871, 2 desembre) *La crónica de Menorca periódico de intereses generales Any II Número 554*, 3 , (1872, 20 març). *El Menorquín órgano republicano federal de la isla de Menorca Any IV Epoca Segunda Época Número 803*, 3 i (1872, 10 juny). *Boletin oficial de la provincia de las Baleares Número 827, 4.*

31. Ponsetí, M (2023). *Antecedents de l'escola*. Una nova escola. https://sites.google.com/view/una-nova-escola/inici

32. Vegeu les notícies aparegudes a la premsa de l'època. (1886, 9 juny). *El Liberal: órgano democrático de la isla de Menorca Any 6 Número 1486*, 3 i (1887, juny 11). *El Bien Público Any XV Número 4319*, 2.

33. Vegeu la notícia apareguda a la premsa de l'època. (1875, 3 desembre). *El Bien Público Any III Número 828*, 4.

34. (1891, 26 maig). *El bien público: Any XX Número 5513,3* i (1891, 25 juny). *El Liberal: órgano democrático de la isla de Menorca Any XI Número 2982,*2-3

35. Feines que s'envien a Bilbao a una exposició escolar. (1905, 8 agost). *El liberal : órgano democrático de la isla de Menorca Any 25 Número 7205,* 3.

36. (1893, 3 setembre). *El Pueblo: periódico republicano democrático Any II Número 71*, 3.

37. (1893, 16 febrer). *El bien público: Any XXII Número 5928,* 3.

Ressenya al diari de la conferència d'Elena Maseras. (1904, 24 maig). *El liberal : órgano democrático de la isla de Menorca Any 24 Número 6854,* 2.

38. (1909, 30 juny). *El bien público: Any XXXVIII Número 10838,* 3 i (1910, 26 d'octubre). *La Voz de Menorca : diario republicano Any V Número 1207,* 1.

39. (1915, 20 juliol). *La Voz de Menorca : diario republicano: Any X Número 3424,* 1.

40. Veure (1931, 15 agost). *Justicia social : Órgano de la Federación Socialista Menorquina y de la Federación Obrera de Menorca: Any I Número 2,* 2 . (1931, 1

setembre*). La Voz de Menorca: diario republicano Any XXVI Número 8451,* 1 i (1931, 16 setembre*). La Voz de Menorca: diario republicano Any XXVI Número 8463,* 2.

41. (1932, 1 juny). *La Voz de Menorca: diario republicano Any XXVII Número 8677,* 1.

42. (1936, 5 setembre). *La Voz de Menorca diario republicano Any XXXI Número 9485*, 1.

43. (1937, 14 octubre). *La Voz de Menorca diario republicano Any XXXII Número 9800,* 2.

44. Martínez Vallcaneras, M. (2020-2021). *La depuració del magisteri femení a les Illes Balears sota el franquisme* [Memòria del Treball de Fi de Grau]. Universitat de les Illes Balears. https://dspace.uib.es/xmlui/bitstream/handle/11201/155796/Mart%C3%ADnez_Vallcaneras_Marina.pdf?sequence=1&isAllowed=y

45. Els quaderns de rotació eren llibretes o àlbums de classe que els fillets emplenaven de forma rotativa amb activitats del curs: dibuixos, dictats, redaccions i exercicis de la matèria. Eren un testimoni del que el mestra/e treballava i per tant una manera de controlar el que es feia a formació política.

46. El mètode analític també anomenat global consisteix amb primer aprendre paraules acompanyades d'imatges, després frases i finalment es divideixen les paraules en síl·labes per conèixer el so de les lletres.

47. Informació extreta a partir de les actes del centre. (maig 59- juliol 62). *Llibre d'actes de Escuela Graduada de niñas nº1 de Maó* i (octubre 62- setembre 73), *Llibre d'actes del Grupo Escolar nº1 Virgen de Gracia de Maó.*

48. Aquesta imatge pertany a l'arxiu d'imatge del centre CEIP Mare de Déu de Gràcia.

49.Tant en la part administrativa (documents de centre i Gestib) com amb l'àmbit purament educatiu.

50. Aquesta imatge pertany a l'arxiu d'imatge del centre CEIP Mare de Déu de Gràcia.

51. L'apadrinament lector, Carnavals en els que els més grans acompanyen als més menuts, gimcanes, projectes digitals amb altres centres, activitats conjuntes puntuals amb l'IES Joan Ramis i Ramis i l'Escola d'Art de Menorca en són alguns exemples

52. Es remodela el pati creant nous espais, substituïnt el ciment per paviment natural, renovant alguns jocs i creant una zona verda. També s'implica a les famílies en les jornades d'escola-família i es pinten les columnes i els suros de les aules de colors entre d'altres.

53. Aquesta imatge pertany a l'arxiu d'imatge del centre CEIP Mare de Déu de Gràcia.

54.Com a extraescolar s'ofereix des del curs 76-77 per a aquelles filletes que de forma voluntària volen aprendre'n. Al mateix temps les mestres que tenen interès poden rebre classes per part de la mateixa mestra.

55. Es comença de forma progressiva des de Preescolar. Les circulars a les famílies a finals d'aquest període es fan bilingües i les informacions als pares es donen en la llengua que l'alumnat estudia.

56. Algunes àrees no lingüístiques es decideixen fer-les en català.

57. Imatge del dossier de còmic creat per Càrol Pons Cunill.

58. Aquesta imatge pertany a Àngeles Cunill Carreras.

59. Aquest projecte obligatori suposava donar aproximadament un terç de les assignatures en cadascuna de les tres llengües que s'imparteixen al centre.

60. Aquesta imatge pertany a l'arxiu d'imatge del centre CEIP Mare de Déu de Gràcia.

61. Aquesta imatge pertany a l'arxiu d'imatge del centre CEIP Mare de Déu de Gràcia.

62. Aquesta imatge pertany a l'arxiu d'imatge del centre CEIP Mare de Déu de Gràcia.

63. Aquesta imatge pertany a l'arxiu d'imatge del centre CEIP Mare de Déu de Gràcia.

64. Aquesta imatge pertany a l'arxiu d'imatge del centre CEIP Mare de Déu de Gràcia.

65. Aquesta imatge pertany a l'arxiu d'imatge del centre CEIP Mare de Déu de Gràcia.

66. Aquesta imatge pertany a l'arxiu d'imatge del centre CEIP Mare de Déu de Gràcia.

67. Aquesta imatge pertany a l'arxiu d'imatge del centre CEIP Mare de Déu de Gràcia.

68. Aquesta imatge pertany a l'arxiu d'imatge del centre CEIP Mare de Déu de Gràcia.

69. Dades extretes de les següents fonts:

matrícula 1846: Ferrer i Aledo, J. (1911) . La Enseñanza Superior en Mahón. *Revista de Menorca : Ciencias, artes y letras, Any XV Època 5ª Tom VI Quadern VII,* 223.

matrícula 1869: Alzina, P (2023). *Fris cronològic 1868-1875*. Educació Menorca.https://educaciomenorca.org/

matrícula 1875: (1875, gener 15). *El Bien Público Any III Número 564*, 3.

matrícula 1883: (1883, 4 desembre). *El Liberal: órgano democrático de la isla de Menorca Any III Número 731,* 3.

matrícula 1889: (1889, 16 maig). *El Liberal: órgano democrático de la isla de Menorca Any IX Número 2362, 3*.

matrícula 1907: Fernández, M i Pastor, M. (2013, 11 novembre). *La situación de la primera enseñanza en Mallorca y Menorca a principios de siglo XX*. Revistas usual. https://revistas.usal.es/tres/index.php/0212-0267/article/view/11189/11611

matrícula 1909: Alzina, P. (2018). *L'escolarització en els àmbits rurals des de la tasca educativa de l'Ajuntament de Maó (Illa de Menorca)*. Educació i desenvolupament rural als segles XIX-XX-XXI. https://she.iec.cat/wp-content/uploads/2018/06/Educacio-i-desenvolupament-rural-web-1.pdf

altres dades de matrícula extretes de documents no publicats de l'arxiu del centre CEIP Mare de Déu de Gràcia.

70. Aquesta imatge pertany a l'arxiu d'imatge del centre CEIP Mare de Déu de Gràcia.

71. Aquesta imatge pertany a l'arxiu d'imatge del centre CEIP Mare de Déu de Gràcia.

72. Aquesta imatge pertany a l'arxiu d'imatge del centre CEIP Mare de Déu de Gràcia.

73. Aquesta imatge pertany a l'arxiu d'imatge del centre CEIP Mare de Déu de Gràcia.

74. Aquesta imatge pertany a l'arxiu d'imatge del centre CEIP Mare de Déu de Gràcia.

75. Aquesta imatge pertany a l'arxiu d'imatge del centre CEIP Mare de Déu de Gràcia.

76. Aquesta imatge pertany a l'arxiu d'imatge del centre CEIP Mare de Déu de Gràcia.

WEBGRAFIA

https://prensahistorica.mcu.es/es/inicio/inicio.do

https://www.boe.es/diario_gazeta/

https://www.bne.es/es/catalogos/hemeroteca-digital

https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&url=

https://she.iec.cat/wp-content/uploads/2018/06/Educacio-i-desenvolupament-rural-web-1.pdf

http://lardero.biblioteca.larioja.org/content/31-mujeres-elena-maseras

https://www.calameo.com/books/006358887d7a1d8b937ec

https://ib3.org/mao-ret-homenatge-a-elena-maseras-la-primera-dona-que-va-aconseguir-una-llicenciatura-universitaria-a-espanya

https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&url=https://premisrecerca.uvic.cat/sites/default/files/webform/les_dones_i_la_medicina_a_catalunya_els_darrers_150_anys.pdf&ved=2ahUKEwi-27Wm7qb9AhXVTaQEHUVmAVU4FBAWegQIChAB&usg=AOvVaw2loK7h8CeCXpkT03o-bZEY

https://prensahistorica.mcu.es/i18n/catalogo_imagenes/grupo.do?path=1001601334

https://www.mumuchu.com/blog/el-metodo-montessori-que-es/

https://www.biografiasyvidas.com/biografia/m/montessori.htm

https://dspace.uib.es/xmlui/bitstream/handle/11201/155796/Mart%C3%ADnez_Vallcaneras_Marina.pdf?sequence=1&isAllowed=y

https://dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/2490904.pdf

https://educaciomenorca.org/

https://riull.ull.es/xmlui/bitstream/915/1715/1/43+anos+de+leyes+educativas+(1970-2013).pdf

https://images.app.goo.gl/aDf2mWWSUFpteTmTA

https://elobrero.es/historalia/54957-la-gratuidad-en-la-ensenyanza-de-la-espanya-liberal.html

https://www.educacionyfp.gob.es/revista-de-educacion/dam/jcr:b4001e4b-24aa-4890-a687-01dd954caeb6/1975re240estudios04-pdf.pdf

http://www.ub.edu/ciudadania/hipertexto/evolucion/introduccion/Edu2.htm

http://www.ub.edu/ciudadania/hipertexto/evolucion/introduccion/Edu3.htm

http://www.ub.edu/ciudadania/hipertexto/evolucion/introduccion/Edu4.htm

http://www.ub.edu/ciudadania/hipertexto/evolucion/introduccion/Edu21.htm

http://www.ub.edu/ciudadania/hipertexto/evolucion/introduccion/Edu22.htm

http://www.ub.edu/ciudadania/hipertexto/evolucion/introduccion/Edu23.htm

http://www.ub.edu/ciudadania/hipertexto/evolucion/introduccion/Edu24.htm

http://www.ub.edu/ciudadania/hipertexto/evolucion/introduccion/Edu25.htm

https://www.ugr.es/~fjjrios/pce/media/4a-LeyMoyano.pdf

https://prezi.com/p/gpoy8b88i5pz/el-sistema-educativo-espanol/

https://www.rumbos.net/rastroria/rastroria03/ensenanzaprimo.htm

https://app.congreso.es/consti/constitucion/indice/titulos/articulos.jsp?ini=27&tipo=2

https://www.lavanguardia.com/vida/20201223/6146263/cuales-son-8-leyes-educativas-democracia.html

https://actualidad.tuamc.tv/archivo-canal-historia/historia-de-la-educacion-en-espana/

https://revistas.usal.es/tres/index.php/0212-0267/article/view/11189/11611

http://lardero.biblioteca.larioja.org/content/31-mujeres-elena-maseras

https://riull.ull.es/xmlui/bitstream/handle/915/1715/43+anos+de+leyes+educativas+(1970-2013).pdf;jsessionid=E8EB7B12EE9879A668B967B7504E2A6D?sequence=1

https://uom.uib.cat/digitalAssets/202/202199_6.pdf

https://www.youtube.com/watch?v=r0a-k-lN294

http://institucional.us.es/revistas/cuestiones/6_7/art_20.pdf

https://www.educaweb.cat/continguts/educatius/sistema-educatiu/lleis-educacio/cronologia-marc-legal-educatiu-estat-espanyol/

https://www.rtve.es/noticias/20210913/ocho-leyes-educativas-cuatro-decadas-democracia/2170094.shtml

https://www.educacionyfp.gob.es/revista-de-educacion/dam/jcr:b4001e4b-24aa-4890-a687-01dd954caeb6/1975re240estudios04-pdf.pdf

https://uom.uib.cat/digitalAssets/202/202199_6.pdf

https://dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/2292946.pdf

https://www.boe.es/datos/pdfs/BOE//1857/1710/A00001-00003.pdf

https://www.boe.es/boe/dias/1970/08/06/pdfs/A12525-12546.pdf

https://www.boe.es/buscar/pdf/1985/BOE-A-1985-12978-consolidado.pdf

https://www.boe.es/boe/dias/1990/10/04/pdfs/A28927-28942.pdf

https://www.boe.es/buscar/pdf/2006/BOE-A-2006-7899-consolidado.pdf

https://www.boe.es/buscar/pdf/2013/BOE-A-2013-12886-consolidado.pdf

https://www.boe.es/boe_catalan/dias/2020/12/30/pdfs/BOE-A-2020-17264-C.pdf

https://elgranerocomun.net/-Documentos-de-Historia-de-Espana-.html

https://www.menorca.info/

BIBLIOGRAFIA

Actes del CEIP Mare de Déu de Gràcia des de l'any 1959 fins al 2022.

Documents de matrícula de l'arxiu del CEIP Mare de Déu de Gràcia.

7. ANNEXOS

ENTREVISTA A MANEL CRESPO ROMÁN

En Manel Crespo és mestre en actiu del CEIP Mare de Déu de Gràcia des de fa 28 anys. És especialista d'Educació Física, coordinador de les sortides extraescolars de Primària i forma part de la comissió TIC. Durant 11 cursos va formar part de l'equip directiu com a secretari del centre (1996-2007).

Aut.- Com s'ensenya actualment?
MC- Bé, la veritat és que estem en un moment d'un canvi molt gros en el que ens estem adaptant, jo el primer; la veritat és que anam una miqueta perduts, o almenys en el meu cas. I tot i que, ja s'ha començat a canviar la metodologia, en aquests moments, la veritat és que jo tenc molts de dubtes. No estic gens convençut de les coses que faig, això és la meva impressió, i d'alguna manera ens hem tirat un poc a la piscina i supòs que també xerr en nom de molts dels meus companys; suposam que necessitam més temps, més formació, bé, necessitam que passi aquest curs i veure el que ha funcionat i el que no ha funcionat i ja veurem. Crec que necessitam més temps.

Aut.- Quines assignatures s'ensenyen? N'hi ha alguna que tengui una gran rellevància per a l'escola? N'hi ha alguna a la qual s'hi doni més importància?
MC- A veure, jo com a mestre d'Educació Física, jo he de reconèixer que entenc que hi ha assignatures que són més importants que la meva. Però, d'alguna manera a nivell curricular i pel futur de l'alumne, hi ha assignatures que sí que ho tenc molt assumit la veritat. Pens que les llengües, ja que són fonamentals. Impartim Llengua Catalana, Llengua Castellana, Llengua Anglesa, Matemàtiques, Ciències Naturals, Ciències Socials, Educació Física, Educació Artística, que en la nostra escola ho feim en un sistema de

tallers i els alumnes van passant per ells fent la mitjana a final de curs amb Música, i després hi ha Valors i la Religió. Aquestes són les assignatures que impartim a Primària.

Aut.- Què trobes tu que és el més necessari o imprescindible per ensenyar?

MC- Per ensenyar, evidentment tenir els mitjans humans i materials són fonamentals. Els humans, a les escoles sempre ens falten mestres i sobretot mestres de suport. Mestres que et puguin donar una mà d'ajuda, sobretot als tutors quan tenen tot el grup i no poden arribar a tothom; sí que aniria bé tenir més professorat de suport. Després, també a nivell de personal no docent també és molt vàlid i necessari; hi ha fillets que tenen unes dificultats molt grans que necessiten un suport pràcticament personal sobretot si tenen un grau de dificultat molt gran, i la veritat és que no anam molt sobrats de personal a les escoles. I a nivell material, sí que és ver que l'escola necessita una renovació de materials de noves tecnologies, ja hem arribat a una situació on les coses s'espatllen amb molta facilitat, amb molta freqüència… coses que deixen de funcionar i ho ha de pagar l'escola; la Conselleria no aporta cap ajuda extra i clar, la veritat és que ara en aquests moments és urgent. Sabem que hi ha una inversió prevista d'aquí un o dos anys, però de moment no ens ha arribat.

Aut.- Quins mètodes d'ensenyament són els més utilitzats?

MC- Jo crec que ara amb la LOMLOE, estem introduint metodologies noves que alguns de nosaltres no havíem emprat o ho empràvem molt poc. L'avaluació per rúbriques, veig que ara molta gent l'està utilitzant, i fins ara doncs eren avaluacions més tradicionals, per dir-ho d'alguna manera… però a poc a poc anem introduint nous mitjans d'avaluació.

Aut.- Com estan distribuïdes les aules? Què és el més important o imprescindible que pots trobar dins una aula?

MC- Les nostres aules estan distribuïdes molt en funció del nivell o de l'etapa dels alumnes. Com nosaltres som una escola bastant vertical per dir-ho d'alguna manera, a la planta baixa hi ha tot Educació Infantil, hi ha una biblioteca, que abans era d'Infantil, però ara ja hi tenim accés tota Primària. A la planta baixa també hi ha el menjador, aula de psicomotricitat i gimnàs. A la primera planta hi ha tot el primer i segon cicle i a la tercera planta, tenim tercer cicle i aules de suport i aula d'anglès i l'aula de música que està en el darrer pis, a dalt.

Dins una aula, encara que sembli bastant obvi, el mobiliari de les aules, tot i que, s'ha renovat bastant, encara comptem amb mobiliari molt antic, vull dir, encara hi ha cadires o taules que tenen trencs o que estan coixes. És a dir, necessitaríem una renovació, per exemple, enguany s'ha fet la del menjador, necessitaríem també renovar algunes aules. El problema també que tenim és que no tenim espai per guardar aquest material; anys enrere sí que teníem un magatzem on podíem posar material, però aquests espais s'han anat ocupant i tot aquest material que teníem se'l va endur l'Ajuntament i ja no en tenim de recanvi, en tenim molt poc. Açò, a nivell de mobiliari, que sembla una tonteria però és important.

Ja t'he comentat el material que tenim de noves de tecnologies. Seria fonamental canviar molt de l'equipament informàtic que tenim a l'escola. A nivell de Chromebook estam bastant ben dotats, però quant a ordinador de mestres, pantalles digitals, la veritat és que sí que seria necessari un canvi . Després, una cosa que també seria necessari canviar seria renovar els llibres de lectura que tenim dins les aules. És a dir, tenim un pla lector, però és cert que els llibres que tenim dins algunes aules no inciten/faciliten aquest foment de la lectura. Necessitaríem fer una inversió grossa, ja fos a partir de l'escola o a través de la Conselleria.

Aut.- Com és formar part de l'equip directiu?

MC- La veritat és que és molt complicat. És un tema que jo crec que tothom hauria de passar per veure realment què és. Perquè, moltes vegades la gent xerra sense haver passat per aquesta experiència i crec que quan un ho ha passat, veu les coses diferents. A vegades és molt fàcil criticar a l'equip directiu perquè ha fet allò o no ha fet allò, però realment, quan has format part de l'equip directiu veus les coses diferents. Perquè tens moltes responsabilitats, moltes feines i no pots arribar a tot pels gusts de tothom, és impossible. La veritat és que aquests darrers anys amb la pandèmia encara se'ls ha exigit molt més de l'exigit a equips directius anteriors o posteriors, la veritat, no vull ni pensar estar dins l'equip directiu durant aquests dos o tres darrers anys el complicat que ha estat. La veritat és que tens molta feina també, a la feina pròpia teva de programar classes, se li afegeix una altra ja sigui com a Director, Cap d'Estudis o com a Secretari i la veritat és que hi ha molta feina, molta feina administrativa i que a més va en augment. Vull dir, jo pensava que amb els anys, després d'haver estat uns anys com a Secretari, tot resultaria més fàcil i la veritat és que no, de cada vegada és més complicat.

Aut.- Quines eren les teves tasques dins del cos directiu del centre?

MC- La principal era la gestió econòmica de l'escola, duu els comptes de l'escola, gestionar tots els doblers de l'escola, fer un pressupost anual i dur tot els comptes. Després, era responsable de l'inventari de l'escola, que és una de les feines més complicades, perquè és molt complicat dur l'inventari al dia. Després, com a secretari era responsable de tota la part administrativa de l'escola, elaborar les actes dels claustres i d'altres òrgans com per exemple el Consell Escolar. Bàsicament, eren aquestes, després atendre al públic es reparteix un poc més entre els altres membres de l'equip directiu.

Aut.- Com és ser professor?

MC- Has de tenir un poc de vocació, la veritat. Jo crec que una persona sense vocació difícilment li podrà agradar la nostra feina. Jo conec persones… per exemple una al·lota de pràctiques, quan va arribar el moment de donar una classe, no es va atrevir, va ser incapaç de fer la passa per dir jo agafaré la classe, fins i tot, va suspendre les pràctiques per aquest motiu. Jo crec que si agafes estudiar per ser mestre per descart o perquè no has trobat alguna cosa millor, difícilment ho podràs fer, la veritat. Després, és cert que amb el pas dels anys vas adquirint molta experiència i jo no sóc el mateix mestre que va arribar a l'escola que ara. Vull dir, sobretot aprens molt a tractar amb els alumnes, a tenir mà esquerra, la paciència evidentment, tenc molta més paciència de la que tenia fa uns anys. He de reconèixer que fa uns anys era més autoritari que ara, bé, amb els anys, encaixes les coses d'una altra manera, et tornes més tolerant, ho veus diferent, no ho sé, però, sí que és ver que no ets el mateix. És experiència.

Aut.- Quines són les teves tasques com a professor?

MC- Jo enguany som mestre d'Educació Física de 2n, 5è i 6è, també com a mestre a vegades et toca tenir funcions no directament relacionades amb la docència i en aquest cas, des de fa molts anys, som coordinador d'activitats extraescolars, és a dir, coordin amb tots els tutors de Primària totes les activitats que fan dels programes educatius, sortides, excursions i altres activitats que feim. També form part juntament amb dos mestres més de l'equip TIC de l'escola, hi ha un coordinador, però també hi ha dues persones més que formen part de la coordinació TIC i som una d'aquestes tres persones amb aquesta responsabilitat.

Aut.- Quines són les complicacions a les que et veus sovint?

MC- A veure, el dia a dia, llevat d'algun moment puntual on puguis tenir alguna complicació amb algun alumne, en principi, complicació no en tens. Vull dir, he de dir que com a especialista i a més a més, com a mestre d'Educació Física, el contacte amb els pares (que moltes vegades els problemes venen del contacte amb els pares) no el tenc. És a dir, aquesta obligació de fer entrevistes amb els pares, ja siguin individuals o col·lectives, en aquestes individuals a vegades apareixen temes conflictius o si tenen algun conflicte amb l'escola al primer a qui acudeixen és al tutor. Fins i tot a vegades el conflicte no ha estat amb ell sinó amb un altre mestre, però al primer a qui acudeixen és a ell. Llavors, moltes vegades, un tutor ha de saber gestionar aquests temes que a nosaltres com a especialistes no ens passa. És a dir, que des d'aquest punt de vista, si amb 54 anys encara som especialista un dels motius és aquest; preferesc ser especialista i no tutor, un tutor té unes responsabilitats que preferesc no tenir.
Dificultats, també amb els companys, tot i que la relació és correcte i cordial, no sempre coincideixes amb els teus companys amb tot, amb algunes coses, no et diré conflictes, però si diferents maneres de veure les coses, que sempre xerrant ho intentam solucionar. Tot i això, som molts de mestres a l'escola i a vegades opinam diferent en alguns temes. En principi, moltes més dificultats, a les pròpies de la relació amb els alumnes i els companys, no tenc moltes més dificultats.

Aut.- Com creus tu que ha canviat més l'escola després del Covid-19?
MC- L'altre dia li comentava a una persona que quan fèiem reunions de cicle, tot i que no ho hem xerrat, després de tot el que ha passat i que ara que se suposa que estem en normalitat. Quan arribem a l'aula on feim les reunions, tots tenim tendència a separar-nos, jo no sé si açò passa a tots els cicles, però a tercer cicle hem agafat el costum aquest de separar-nos. És una cosa curiosa.

La veritat és que en aquests moments, jo crec que estem igual que fa tres o quatre cursos. Sí que és ver que a nivell metodològic han canviat algunes coses, sí que és ver que l'ús des TIC no té res a veure amb fa quatre anys, però pel demés a jo em sembla que estem pràcticament com abans. És a dir, no hi ha cap mesura extraordinària en aquests moments, però sí que han quedat algunes coses com per exemple l'ús de les noves tecnologies. I també ha quedat una manera de comunicar-nos amb els pares diferent… abans era un poc amb Gestib i molta agenda i ara ja la veritat quasi tot es fa a través del Gestib, de correu electrònic del mestre i fins i tot hi ha mestres que no els

importa que tinguin es seu telèfon personal i s'hi comuniquen amb ells amb aquests mitjans. Però en aquests moments, mesures extraordinàries post Covid, no n'hi ha.

Aut.- Trobes que són millores o desavantatges pel centre i perquè?

MC- Bé, en cas de les noves tecnologies i l'ús que li feim ara trob que és molt positiu. Estic segur que els nostres alumnes se'n van a l'institut amb una formació molt millor de la que tenien abans. Tenen una soltura ara, que no tenien fa uns anys. Així que, en aquest cas és positiu.

Aut.- Trobes que alguna cosa hauria de tornar a ser com era abans o està bé com està ara?

MC- La veritat és que no, no record cap mesura que resultés un benefici per a l'escola, la veritat. Vull dir, no se m'ocorre cap cosa, estic pensant amb mesures tipus flexibilitzar les sortides i les entrades dels alumnes, fer patis separats i no li veig cap avantatge a tot açò. De tota la resta, no se m'ocorre res.

Aut.- Què em podria contar sobre les reformes de l'escola?

MC- La veritat és que la majoria de gent que ha passat per l'escola, antics alumnes, per exemple com tu, i venen a l'escola, només quan entren diuen que està tot igual. Tal vegada la impressió sí que és aquesta, però sí que hi ha hagut canvis, no molt significatius, però pels que duim molts d'anys sí que hem vist alguns canvis molt importants a l'escola. Per exemple, enguany, després de 50 anys, es va fer una reforma del gimnàs, del magatzem de materials i dels vestuaris. Llavors, en aquestes instal·lacions no s'havien fet res durant aquests 50 anys, tal vegada alguna petita millora, però a nivell estructural no s'havia fet res. La distribució de l'escola, sí que és ver que l'edifici és pràcticament el mateix amb alguns canvis del color de l'enfront, però la distribució de les aules i les tutories sí que han canviat molt. Jo quan vaig arribar a l'escola, a la planta baixa hi havia 1r cicle i Infantil i algunes classes d'Infantil estaven en unes prefabricades en el que ara és aquell aparcament que tenim annexa a l'escola. Tenint en compte que en aquell moment teníem també 7è i 8è eren moltes més aules i clar quan aquests quatre grups, en el curs 96-97, van passar a l'institut ens vam trobar a l'escola amb quatre aules que estaven buides i llavors vam començar a tenir aules de suport, una aula d'informàtica, hi havia un laboratori. Llavors, sí que hi ha hagut canvis importants.

Aut.- Per què es van fer aquests canvis?

MC- Alguns canvis van venir per un canvi de llei que feia que els alumnes a l'escola només hi fossin fins a 6è, i altres canvis van venir també per grups triplicats. Durant diversos cursos, s'han hagut de triplicar grups de P3 o grups superiors i clar tenir un grup triplicat significa necessitar un altre espai. Llavors, per exemple si hi havia dues aules de suport, una desapareixia per posar una tutoria, o un any un grup de P3 va haver d'estar en el primer pis, cosa que no havia succeït mai. Normalment venen provocat els canvis pel nombre d'alumnes que té s'escola i pel nombre de grups i també per les demandes dels mestres. Per exemple, fa uns anys no teníem una aula d'anglès i des de fa uns anys sí que en tenim perquè els especialistes d'anglès han demanat tenir un espai per a ells. Llavors, els canvis solen venir provocats pel nombre de grups que tenim dins l'escola o també per alguna petició dels mestres.

Aut.- Tu trobes que son necessàries noves reformes o que l'escola està amb perfectes condicions per a l'ensenyança dels fillets?

MC- No, l'escola necessita reformar-se. L'escola, com ja t'he comentat abans, té 50 anys i hi ha coses que estan igual des del principi. Vull dir, l'Ajuntament ha fet una inversió fa un parell d'anys de canviar la fusteria exterior a una façana. No obstant, en una banda de l'escola, la façana encara està amb la fusteria d'alumini de fa 50 anys. Una fusteria en la qual passa l'aire, no tanquen bé les finestres, per això s'hauria de fer una inversió important. Ara ja miraré cap a la meva assignatura… tenim una gotera des de fa anys en el gimnàs i s'ha intentat solucionar moltes vegades. Llavors, amb les pluges d'aquests dies hem tornat a tenir la gotera, amb el poalet allà i la goteta que cau, és a dir, a nivell estructural l'escola necessitaria canviar i renovar algunes coses. S'han fet alguns canvis, però l'edifici té 50 anys i evidentment necessita alguns canvis encara.

Aut.- Bé Manel fins aquí tot. Gràcies per respondre aquestes preguntes.

ENTREVISTA A CAROLINA PONS CUNILL

Na Càrol Pons és antiga alumna de l'escola, va ser mestra practicant en el centre durant els estudis de Magisteri i també és actualment mestra del CEIP Mare de Déu de Gràcia. Fa 22 anys que és a l'escola majoritàriament com a tutora de tercer cicle. Va formar part de l'equip directiu del centre com a Secretària i va ser coordinadora TIC.

Aut.- Com s'ensenyava quan tu anaves a l'escola? (alumna)

CP- Jo abans d'anar a l'escola vaig anar a l'escoleta del carrer Sant Jordi, l'antiga escola de la Graduada 2 de filletes que era l'escola antiga de Mare de Déu de Gràcia.

Va ser a l'any 77 que vaig començar P5 al Colegio Virgen de Gracia, que és com li deien. Era una escola tota de filletes. A l'escola tot l'ensenyament es feia en castellà. Va ser a partir de 4t de Primària que vam començar a llegir alguna cosa en català. Des de P5 fins a 5è teníem una tutora i a partir de 6è fins a 8è ja teníem diverses mestres. Gairebé tot eren dones, només vaig tenir un mestre home de matemàtiques i dos de Gimnàsia que és com anomenàvem a l'EF.

L'EGB estava estructurada amb diversos cicles. A 1r i 2n li deien Ciclo Inicial, a 3r, 4t i 5è Ciclo Medio i a 6è, 7è i 8è Ciclo Superior.

Des de 1r ja record que teníem assignatures.

Totes anàvem amb un bavarall, que li dèiem babi. Fins a 2n era blanc i a partir de 3r amb quadrets blaus i blancs. Dalt a la dreta duiem amb nombres romans fets de veta vermella el curs al que anàvem. Sempre hi havia dos cursos del mateix nivell i record que érem unes 40 a classe.

Record que a P5 apreníem a llegir amb uns llibrets petits que es deien Pepa i amb els que progressivament aprenies amb mètode sil·làbic ja amb lletra lligada…el primer llibre només hi havia vocals i amb cada llibret apreníem noves lletres. Amb les imatges que tenien contaven una història. Encara record amb estima aquells llibrets i els seus personatges…hi havia na Pepa, son pare, sa mare, en Misi que era és seu moix i tenia un germà o germana bebè.

Com que a P5 no era obligatori a 1r tornàvem a començar a llegir i ho fèiem amb cartilles. D'açò no en tenc bon record, perquè eren repetitives, avorrides i llegies paraules sense cap sentit. També es basaven en l'aprenentatge del mètode sil·làbic i era amb lletra lligada.

A primer escríviem amb llapis n2, empràvem goma Milan nata i fèiem cal·ligrafia amb fulls Montessori, que són aquells que tenen quatre retxes per aprendre lletra lligada.

Les mestres donaven molta importància a la pulcritud quan escrivíem.

A matemàtiques record que fèiem contes i molts de diagrames d'Euler-Venn. Encara record els símbols d'intersecció, unió, de conjunt buit…També fèiem productes Cartesians i unes taules de doble entrada que es deien "Productes Cartesians" (avui en dia ja no es fan)

A segon record que ens llegien un llibre de la Bíblia per a filletes i fillets i cada dia ens explicaven una història diferent. Cada matí resàvem totes el Pare Nostre i a tercer també.
A Gimnàsia fèiem “tablas” que eren com uns moviments i a final de curs totes vestides amb el xandall de l’escola (que era blau marí amb una samarreta blanca que deia el nom de l’escola) les fèiem al pati davant els pares i mares.
De tercer record ja emprar boli i també que a matemàtiques ja fèiem problemes i això al principi em va costar. Cada matí després de resar cantàvem una cançó…Dónde vas Alfonso XII o las Mañanitas. Encara les record.
A quart teníem diversos llibres de les assignatures i un llibre de lectura que es deia Senda trob i explicava la història de la capsa de Pandora. En llegíem en veu alta un trosset cadascuna…açò sí no cada dia et tocava llegir. Dies que et tocaven i dies que no.
A cinquè record que van canviar les notes i van passar de Notable, Excel·lent… a PA i NM. (Això va ser tot nou per nosaltres perquè havíem tingut sempre notes amb nombre).
A partir de 6è ja tenc els records més clars (van tornar a ser notes de nombre). Les mestres normalment ens explicaven a la pissarra i després fèiem exercicis. Però record que les mestres eren molt innovadores: teníem una biblioteca amb préstec, allà és on vaig agafar gust per la lectura. Record els Astèrix, Mafalda, els llibres de Roald Dahl…i teníem una llibreta de biblioteca on et quedava recollit el teu camí lector; fèiem una revista que es deia es NUS on es publicaven les millors feines nostres…i si et publicaven qualque escrit te la donaven. Les fèiem amb una impremta Freinet amb doña Catalina (així és com dèiem a les professores, com doñas) els capvespres quan ja acabàvem a les 5 (entraven a les 9 i sortien a les 12, tornaven a entrar a les 3 i sortien a les 5 del capvespre) i li dèiem que fèiem sa coca. Primer ho passàvem a un full que calcàvem i després el posàvem damunt la coca per fer el negatiu i anàvem posant papers blancs per imprimir…feia molta il·lusió. Perquè això volia dir que havies estat elegit i que tindries aquella revista.
Record a 7è o 8è haver fet una fotonovel·la de castellà i vam xalar molt. El meu germà va sortir i tot a la fotonovel·la.
També amb doña Francisca fèiem molta experimentació a Ciències Naturals. Teníem un laboratori i després de l’experimentació deixàvem per escrit l’experiment amb un dibuix. A 6è teníem llibre, però a 7è i 8è ja no, només empràvem la llibreta de camp…i també fèiem projectes de recerca dels bolets, de les pedreres.
Les Socials anaven de banda i estudiàvem amb mapes geografia d’Espanya i d’Europa. Per fer un mapa record que anaves a comprar-lo a la llibreria i també hi havia unes

plantilles amb el mapa d'Espanya. Cada tema que començàvem sempre escrivíem el nom amb una espècia de lettering. A jo m'encantava.
A música apreníem cançons i les notes i a plàstica fèiem dibuix, brodàvem, apreníem a cosir, a fer calça, ganxet…
A partir de 6è començàvem català i anglès. A català llegíem totes juntes el Zoo d'en Pitus, La guia fantàstica i apreníem a escriure també. D'anglès teníem una mestra externa al centre anglesa. Les nostres mestres havien estudiat francès. Teníem un llibret que es deia Basil Potter crec.
A matemàtiques ens explicaven i fèiem exercicis i problemes del llibre a un full.
A partir de 6è record haver fet algunes excursions: al Toro, al Caserio per conèixer una fàbrica, a embutidos Piris per veure com feien la sobrassada (més d'una allà va avorrir l'embotit, quan va veure com ho feien), també al Gin Xoriguer per veure com destilaven el gin i a l'Aquàrium. A final de 8è vam anar a la platja i també fèiem viatge fi de curs. Van anar a Galícia.
Segur que em deix cosa…bé el que sí et puc dir és quan entrava una mestre dins la classe, totes ens aixecaven i deiem "buenos días doña…" i es nom de la mestra i ens tornavem a seure. I bé, no sé que més, allò que et puc dir és que tenc molt bons records de tot el que fèiem i de les mestres i els mestres que vaig tenir.

Aut.- Quins materials utilitzaven? Llibres o altres coses? (alumna)
CP- A primer i segon teníem llibres de fitxes que s'arrabassaven una vegada fetes i els possavem dins "carpesanos".
Llibres com t'he dit en teníem d'algunes assignatures…però de música, plàstica, naturals, castellà i català no record sempre tenir llibres de text a Cicle Superior.
Teníem un diccionari de castellà que es deia Rancés, un de sinònims i antònims i un de català. Els llibres de lectura tant de castellà com de català eren de la biblioteca.
De castellà si volies compraves un llibret que es deia Breve Ortografía Escolar per a practicar a casa…açò sí.
També teníem un atles per a socials i un llibre de text.
D'anglès vam emprar diversos cursos el Basil Potter.
De matemàtiques sempre empràvem els de Santillana. Eren de color taronja amb uns quadres. També teníem a partir de 5è compàs i conjunt de regles. I a partir de segon unes taules de multiplicar petites per estudiar-les. Els mestres tenien compàs, regla, transportador… per a la pissarra.

De religió no teníem llibre…açò sí empràvem una Bíblia a cicle Superior.
Empràvem quaderns de camp per a ciències i biblioteca… A ciències empràvem a 3r cicle microscopi, provetes, càpsules de Petri…bé tot tipus de material de laboratori.
Per a fer projectes usàvem com una espècie de fulls DIN A3 que venien a la llibreria ja fets en forma de llibret. També fèiem murals amb cartolines.
Ja t'he explicat la impremta Freinet i també empraven a vegades les mestres crec que es deien Filmines, per projectar.
A l'aula de música tenien un tocadiscos per posar música i molts de discs de vinil, música clàssica..
Quan havíem d'emprar qualsevol material que no fos els llibres de text, tu l'havies d'anar a comprar…els mestres no te'l donaven com ara.

Aut.- Com estava estructurada l'aula? Això donava alguna classe de benefici dins l'educació? Què era el més important o imprescindible que podies trobar dins una aula? (alumna)

CP- Les classes han canviat un poc al llarg dels anys, però l'estructura era la mateixa. De fet el suro, portes i finestres són les mateixes de quan jo anava a escola.
El que era bàsic era els pupitres, les cadires que eren marrons (i no verds com ara), la taula i cadira de la mestra i les pissarres que eren blaves. Encara en queda alguna…però la majoria li van posar damunt les pissarres verdes actuals. Allà era on les mestres explicaven.
Els armaris eren els mateixos, però amb 4 portes correderes marrons…ara són grocs i amb 8 portes.
També era important el gran suro a la part posterior, que encara hi ha i que llavors estava sense pintar no com ara. Allà penjàvem murals i coses importants.
Allà on ara hi ha la sala de mestres hi havia la biblioteca amb prestatgeries metàl·liques amb llibres de lectura, caixonets de fitxes…I on actualment hi ha la darrera aula de 3r cicle hi havia el laboratori amb taules i tabalets apropiats per a l'experimentació. També hi havia una pica per a netejar els instruments. Dins els armaris hi havia els productes químics i els instruments de laboratori. Tenir aquests dos espais definits ajudava a dur a terme aquestes activitats. Quan vaig tornar a l'escola com a practicant em va fer molta pena no trobar aquests espais…en tenc molt bons records de tot el que vaig aprendre allà.

També teníem l'aula de música dalt la torreta; estava equipada amb discs i tocadiscs, però allà només hi vam anar un curs. De vegades també hi fèiem dibuix tècnic dalt. No s'aprofitava tant.

Aut.- Quines assignatures s'estudiaven? N'hi havia alguna que destaques entre les altres o simplement totes tenien la mateixa importància? (alumna)

CP- Com ja t'he anat dient estudiàvem: castellà, català i anglès (a partir de 6è), música, plàstica, Naturals, Socials, matemàtiques, gimàsia i religió i crec que a partir de Cicle Superior poques feien Ètica en lloc de religió. No record més d'una filleta que hi anés. Record que es dedicava més temps a matemàtiques i castellà…tot i que m'agradava molt pens que la música i anglès no tenien molt de pes.

Aut.- Com s'ensenyava? (professora)

CP- Quan vaig arribar a l'escola com a practicant encara es feia fins a 8è i ja tenien anglès a 4t.

Ja com a mestra quan vaig tornar es feia Infantil (P3, P4 i P5) i Primària de 1r a 6è. El primer any vaig ser mestra de 1r.

A infantil ja s'emprava la lletra de pal per ensenyar a llegir i escriure i era a 1r que s'introduïa la lletra lligada. S'emprava el mètode global i les cartilles havien desaparegut. També és cert que a l'any 2000 que és quan jo vaig arribar a l'escola l'ensenyament ja era en català i el mètode sil·làbic antic per a l'aprenentatge d'aquesta llengua no és l'ideal.

A primer fèiem Medi, Català, Castellà, Música, EF i Religió o alternativa. Ja no hi havia biblioteca de centre, açò sí teníem biblioteca d'aula.

Llevat de castellà totes les àrees es feien en català i la llengua vehicular del centre també era el català.

Teníen llibres de fitxes de català i matemàtiques.

Treballàvem per projectes i les festes tradicionals de Menorca eren centre d'interès del que es treballava a diverses àrees. (Fèiem bunyols, apreníem mesures, escrivíem la recepta, apreníem dites de Tots Sants…)

De fet tot i que el tutor tenia un horari es feia feina de forma bastant globalitzada a diverses àrees.

Ja quan a l'any següent vaig passar a 3r cicle em vaig trobar que totes les mestres anteriors s'havien jubilat o recol·locat…així que fèiem feina amb pocs llibres de

text…només en teníem de matemàtiques, català i ciències que jo recordi. Ja empràvem fitxes fetes amb fotocòpies i també fèiem diversos projectes de medi.
Jo els anys anteriors vaig fer feina a Fornells. Allà tot es feia per projectes i es treballaven les matemàtiques de forma competencial.
Vaig intentar també fer-ho a 5è, però com que treballaven amb un mètode més tradicional als altres cicles no era possible canviar-ho, així que vam treballar de forma més tradicional també.
Fèiem obres de teatre, programes de tele, pel·lícules…per treballar molts aspectes, però sobretot l'expressió oral. En aquest sentit si que hi ha hagut un canvi des que jo era petita. Tot i que vaig fer una obra de teatre i una vegada vaig dir en públic una poesia no es treballava l'expressió oral de forma sistemàtica. Ara a l'escola sí es fa i s'hi dona importància. Rallar és el que més feim a la nostra vida…així que val la pena que se sapin expressar.
Teníem una aula amb ordinadors i anava a treballar amb l'alumnat allà setmanalment
Més tard van arribar nous companys definitius…amb na Ger vam començar a treballar les llengües de forma integrada al cicle i de cada vegada vam intentar fer les ciències de forma més experimental.
Teníem molt clar que les TAC no eren TIC i que treballar en aquest sentit era una necessitat, així que vam impulsar des del 3r cicle l'ensenyament tecnològic.
Poc a poc es van posar ordinador i projector a les aules i l'any 2010 ens van dotar de microordinadors per a l'alumnat als de 6è i açò va suposar un impuls en aquest sentit. Vam formar part de l'escola 2.0 fent diversos projectes amb companys de Catalunya i de Balears. L'any 2012 ja vam fer una vídeocridada de 8 centres com a cloenda d'un projecte. En aquest sentit vam ser molt innovadors i pioners.
Caceres del tresor, projectes, creació de còmics digitals, Moodle, Google Earth, Google Maps… formaven part del nostre dia a dia a l'aula i sobretot el blog d'aula. Bitàcola de classe i Vivències eren els nostres blogs d'aula. Crec que en aquest sentit a 3r cicle anàvem una passa endavant…i era un tret distintiu (sobretot a tercer cicle). L'alumnat sortia molt preparat digitalment.

Una altra cosa que treballàvem molt (i seguim treballant) eren els mapes conceptuals com a tècnica d'estudi que usàvem de forma transversal. També empràvem el Cmaptools per fer-ne.

Aut.- Quins materials s'utilitzava per ensenyar? S'utilitzaven llibres o altres materials? (professora)

CP- Bé, com t'he dit sí hi havia alguns llibres de text i també hi havia llibres de lectura…de fet de castellà a 6è encara llegim el mateix que vam escollir el primer any "Asesinato en el Canadian Express", però no el llevam perquè és sempre un èxit assegurat. També s'empraven i empren fitxes fetes amb la fotocopiadora (cosa que no existia quan jo era alumna). Des de fa uns anys empram quadernets de fitxes que hem confeccionat els mestres també. Penjats al Moodle, Classroom…

La pissarra evidentment encara segueix sent important, però també a les aules es va incorporar primer el projector i després la pissarra digital a l'any 2010. A l'any 2019 ens van dotar amb una pissarra amb Android.

El suro s'ha continuat emprant…però ara s'usa per posar els encarregats (cosa que abans no existia quan jo anava a escola), per tenir un plafó de recomanacions de lectura…

A més sempre hem tingut biblioteca d'aula que amb els anys s'ha millorat molt i més quan des del centre ens hem enfocat actualment en fomentar la lectura per plaer. Actualment hem recuperat la mitja hora de lectura diària (això ho fèiem quan vaig arribar a 5è). També tenim una biblioteca a Infantil ara…i esperam no estar els cursos triplicats per poder fer-ne una de Primària.

També al principi teníem un carro amb un televisor i un reproductor de vídeo que empràvem per veure vídeos educatius. Poc a poc van posar ordinadors a la sala de mestres i després a les aules. Quan ja vam tenir projector…el carro va deixar d'emprar-se i també els radiocasetes que teníem a les aules per posar música.

També emprava el retroprojector per fer correcció col·lectiva de textos o projectar mapes conceptuals…però també va quedar obsolet amb l'arribada del projector digital.

Amb l'arribada dels carros i dels microportàtils la nostra manera d'ensenyar va canviar…ja van formar part del dia a dia com t'he dit. Des del curs 2019 tenim Chromebooks que han substituït als microportàtils.

Està clar que l'aparició de les noves tecnologies dins l'aula marquen un punt d'inflexió en l'educació…sobretot si s'empren de forma transversal.

Durant un parell d'anys també vaig ser la coordinador de Dinamització del Centre i també vam elaborar jocs matemàtics i d'anglès que encara s'empren en aquestes àrees.

Aut.- Quines assignatures s'ensenyaven abans? N'hi havia alguna que tingués una gran relevancia per l'escola? N'hi havia alguna a la qual s'hi donés més importància? (professora)

CP- Bàsicament les àrees són les mateixes. Han canviat de Medi a Ciències Naturals i Socials. L'àrea que sí canvia constantment de nom és l'alternativa a la religió i Ciutadania és una àrea que va aparèixer recentment, que després va desaparèixer amb el canvi de govern i que es va passar a anomenar Valors després.

De totes formes com saps ara s'està posant en marxa una nova reforma educativa i també hi haurà petits canvis.

Alguna que tengui alguna importància…, sempre les àrees instrumentals, és a dir, llengües i matemàtiques, són a les que s'ha donat més pes. De fet fins no fa gaire teníem establert que un alumne que tingués dues àrees instrumentals suspeses en acabar el cicle no promocionava…açò ja ho diu tot.

Aut.- Què trobes tu que és el més necessari o imprescindible per ensenyar? (professora)

CP- Crec que la nostra feina comporta una gran responsabilitat…educam els futurs ciutadans. Està clar que la vocació, esforç, paciència, esperit de renovació…són virtuts necessàries, però el mestre/a hauria de tenir molt bona formació, també, i sobretot ser persones molt empàtiques. Amb el pas dels anys me n'he adonat compte que l'amor cap a l'alumnat és clau. Mai presuposar i sempre encorajar-los, però tu també ho has de creure. Perquè anar amb la veritat per endavant, és fonamental, fer-los saber què feim i on volem arribar i intentar ser exemple d'allò que els dius, ho fas, és el millor ensenyament. No hi ha any que quan acaba un grup no m'acabi caient una llagrimeta…jo els dic que com en el "Petit Príncep" diu em "domestiquen" i jo a ells també i aquest vincle fa que tot funcioni molt millor i es creen lligams que encara perduren…en el 50è aniversari de l'escola, retrobant-me amb antics alumnes, ho vaig poder ben comprovar.

Aut.- Quins mètodes d'ensenyament eren els més utilitzats? (professora)

CP- Bé açò ja t'ho explicat abans. Mètode global per a l'aprenentatge de la lectura, no sil·làbica.

Treball per projectes i centres d'interès a 1r cicle.

En algun moment es varen deixar de fer els projectes en el 3r cicle…

A 3r cicle mètode potser més tradicional, però també amb algun projecte…i amb el pas del temps projectes digitals, treballs de recerca…

Aut.- Com estaven distribuïdes les aules? Què era el més important o imprescindible que podies trobar dins una aula? (professora)

CP- A la planta de baix infantil com ara, a la primera planta primer i segon cicle i a la segona planta tercer cicle. A la torreta es donava música i desdoblaments d'anglès, actualment en la segona planta (l'anglès).

Avui en dia jo crec que a més de la pissarra tradicional, és bàsic tenir-ne de digital i que l'alumnat disposi d'ordinadors portàtils.

Aut.- Com és ser professor? Quines són les teves tasques com a professor? Quines són les complicacions a les que et veus sovint?

CP- A part de preparar les classes, impartir-les, corregir, preparar materials físics o digitals…també hem d'emplenar molta paperassa (notes, informes…), fer la tasca de seguiment de l'alumnat, tutoria, vigilància de patis, reunions amb pares, reunions de nivell, de cicle, de Claustre, preparar els Chromebooks (tenir-los al dia, crear correus, actualitzacions…)… un poc de tot… fins i tot netejar la classe el setembre feim.

A jo m'agrada molt la meva feina, pens que he tingut molta sort en la vida podent guanyar-me la vida fent allò que per jo és un gust…Tot i així sorgeixen complicacions a vegades…resolució de conflictes entre l'alumnat i de vegades alguns pares i mares són realment difícils…però sobretot el que és difícil és no endur-te'n els problemes dels infants a casa…alguns tenen problemes familiars molt seriosos i com a persona és molt difícil borrar tot allò que viu.

Aut.- Quins problemes s'hi trobaven o quins beneficis hi ha dins aquestes tasques?

CP- Jo vaig formar part de l'equip directiu com a secretària. La feina era completament diferent a ser mestra. Sí, que és ver que vaig haver d'aprendre coses noves i de tot sempre se n'aprèn, però jo no hi vaig trobar cap benefici…només que qualcú ho ha de fer.

El mateix passava sent coordinadora TIC, que ho vaig ser tres cursos…o pitjor, perquè no tens ni el poc benefici econòmic que et dona ser de l'equip directiu i a més, els problemes són múltiples. Açò sí aprens coses noves i diferents…fins i tot vaig acabar canviant disqueteres i obrint les panxes als ordinadors. Durant aquest temps vaig fer microformacions als companys per donar-los a conèixer programes que els podien ser

interessants i vaig engegar l´ús de Google for Education i gràcies en això, anys més tard durant el confinament tot va ser més senzill… vam poder fer videocridades. Ho vaig fer per convicció, sempre he pensat que l'Educació no es pot permetre ja que surtin alumnes analfabets digitals i molt manco que el professorat no estigui format en aquest sentit. Si vaig contribuir un poc en això, és l'únic benefici que hi veig.
Com a mestra els beneficis són més que els problemes. Ser mestra m'ajuda a créixer com a persona. Aprenc molt dels alumnes i també dels companys com és lògic. Amb els alumnes aprenc d'ells i amb ells.

Aut.- Com creus tu que ha canviat més l'escola després del Covid-19?
CP- Com ja t'he comentat l'ús de les noves tecnologies pens que és fonamental actualment i molts de professionals per falta de formació, por o manca d'interès no s'actualitzaven en aquest sentit. Amb la pandèmia no els va tocar d'altre…ara ningú posa en dubte la necessitat d'incorporar els Chromebooks en el dia a dia de l'aula. Dins claustres hi havia la desacordança de la necessitat d'introduir les tecnologies abans.
Hi ha hagut una conscienciació de que és una necessitat i en aquest sentit hi ha hagut canvis. Que ja era hora!...
Es van fer molts altres canvis organitzatius, però s'ha tornat a la normalitat anterior en aquest sentit. Jo crec que el canvi més gros que hi ha hagut és en l'àmbit tecnològic.

Aut.- Trobes que són millores o desavantatges pel centre i per què?
CP- Són avantatges a nivell de l'ensenyament de les TIC i TAC. Com ja t'he dit de la resta de canvis poc a poc ja se'n anat perdent.

Aut.- Trobes que alguna cosa hauria de tornar a ser com era abans o està bé com està ara?
CP- Crec que no ha suposat canvis importants en altres sentits. A l'escola només ha quedat les sortides als parcs per fer pati dos dies a la setmana…si et som sincera jo preferiria fer-los al centre, però tant fa.
El que sí veig que s'està perdent és ventilar les classes i potser és una cosa que hauríem d'haver après, no només per la Covid, per altres malalties infeccioses. Evidentment no tenir les finestres ben obertes com teníem, però sí ventilar un poc i no tenir ben embarrat.

Aut.- Què em podria contar sobre les reformes de l'escola?

CP- El que sí va canviar és que quan jo era alumna el porter vivia a l'escola. Aquesta casa sent jo ja mestra es va reconvertir en aules d'infantil, banys i una aula d'audició i llenguatge.

També es va reconvertir un hall gran que hi havia a la primera planta just puges per l'escala en una aula per manca d'espai quan va començar-hi a haver grups triplicats.

Un altre modificació que va patir l'edifici va ser la creació d'una aula de Psico al costat del gimnàs.

El pati també es va engrandir…quan jo anava a escola no hi havia el pati petit i la pista tenia un camp de futbol aixecat (amb un escalò) i un sorral que ja no existeix. Fa uns anys es va crear un hort i tothom hi passa per cuidar-lo al llarg de l'any.

Aut.- Per què es van fer aquests canvis?

CP- El pati es va engrandir perquè les mestres d'infantil volien tenir un altre espai per fer pati, però finalment no el van emprar.

Els canvis que es van fer a posteriori al pati petit és perquè volíem que fos més verd i adequat per jugar, perquè abans tot era terra que volava. També va fer possible crear espais per als més grans de picnic que sempre es queixen que no tenen res per a ells, també hi va haver millores en els jocs. L'hort es va millorar amb una caseta i una estació meteorològica i així forma part de les activitats del centre.

La casa del porter ja no s'emprava i així l'escola va guanyar espai sobretot a Infantil. Actualment allà hi ha la biblioteca d'Infantil.

També quan hi va començar a haver 3 cursos d'Infantil va fer falta una aula de Psico i per açò la van crear.

Altres canvis que hi ha hagut han estat per poder tenir més grups, perquè durant molts anys hi ha hagut molts de triplicats. Fins i tot durant uns cursos vam tenir vàries modulars al pati per manca d'espai.

Que jo sepi el laboratori el van desfer quan jo encara no hi era perquè no s'emprava. Els alumnes de 7è i 8è ja no hi eren i els mestres no en feien tant d'ús i per la manca d'espai. La biblioteca no ho sé, només sé que quan vaig arribar era l'aula de mestres.

Abans l'aula de mestres era a l'entrada a una de les habitacions que ara són de suport. Allà també hi havia una capella amb una Mare de Déu, que lògicament ara no hi ha. L'escola és laica.

Fa uns anys es va posar un ascensor (erem la darrera escola sense ascensor)…que feia moltíssims d'anys que es demanava. De fet quan jo era a l'equip directiu un estiu ens van

convocar a una reunió i noltros vam pensar que ens posaven l'ascensor…i al final va ser per dir-nos que venia el rei a inaugurar el curs escolar.
També es van fer reformes a les aules de suport i es va millorar el bany de l'entrada.
Els darrers cursos s'han canviat les finestres que donen a la part del pàrquing. Era una petició també molta antiga perquè hi feia molt de fred. Ara falta que canviïn les de les aules que són de 1972.
Enguany han reformat els banys d'infantil i també han fet reformes al gimnàs.
L'escola necessita canvis…poc a poc es van fent.
El que sí que ha anat canviant és la fesomia. Quan jo hi anava era blanca, després van pintar l'edifici de groc-crema i ara és blanca amb detalls blaus…ah i les columnes de la porxada les vam pintar en una de les trobades d'escola-família. En aquestes trobades amb els pares s'han pintat murals…i es va intentar fer més acollidora.

Aut.- Aquestes han tingut beneficis en l'educació o l'han dificultat? Han canviat la manera d'ensenyar?
CP- En general s'han fet canvis necessaris, l'únic que fa que hagi dificultat l'ensenyament és que moltes d'aquestes obres s'han fet quan ja hi ha alumnes i la renou distreu i no crea un bon ambient de treball.

Aut.- Tu trobes que són necessàries noves reformes o que l'escola està en perfectes condicions per a l'ensenyament dels fillets?
CP- Bé, és el que ja t'he dit que sí són necessàries. L'edifici té 50 anys i encara es mantenen finestres, portes, calefacció…i açò fa que no hi pugui haver sostenibilitat energètica, perquè tota la calefacció se'n va per les finestres.

Aut.- Açò és tot. Moltes gràcies per contestar totes aquestes preguntes.
CP- Gràcies a tu.

ENTREVISTA A PILAR PONS GONYALONS

Na Pili Pons va ser 25 anys mestra del centre CEIP Mare de Déu de Gràcia des del 1985 fins a la seva jubilació a l'any 2010. Durant aquests anys va ser mestra de primer cicle,

tercer cicle i mestra d'atenció a la diversitat. Durant cinc cursos (1989-1994) també va ser Directora del centre.

Aut.- Quin tipus de relació has tingut o tens amb el CEIP Mare de Déu de Gràcia?

PP- Vaig ser mestre de l'escola i vaig fer del 85 al 2010 que són 25 anys. A jo em feia gràcia anar allà perquè la meva filla estava escolaritzada allà i m'agradava l'escola com funcionava.

Aut.- Com s'ensenyava ?

PP- Jo crec que s'ensenyava d'una manera molt diferent, ja no teníem una enciclopèdia com quan jo anava a escola, però teníem llibres per cada assignatura açò també. Però, jo crec que vaig viure la transformació dels mètodes d'ensenyar, és a dir, en aquella època era molt teòric; al principi, el mestre explicava, els fillets escoltaven i després feien exercicis. Més o menys era una cosa així. Però jo vaig viure un poquet més endavant quan ja van venir metodologies més diferents una manera d'ensenyar molt més agradable per l'alumne/a que és investigar allò que anaven a estudiar. Cercar informació, per poder anar aprenent i no només llegir la lliçó del llibre que açò és un poc avorrit. Quan jo vaig començar encara es feia d'aquesta manera més clàssica i un poc avorrida pels al·lots.

Aut.- Quins materials s'utilitzaven per ensenyar? S'utilitzaven només llibres o altres materials?

PP- Al principi, pràcticament no. Al principi no, però ja des de la meva formació com a mestra ja vam parlar que havíem de fer-ho d'una altra manera. Tot i això, quan jo vaig arribar encara no ho feien així. Crec que clar, açò em va estimular de cercar i de fer feina amb els companys que els interessava de cercar altres maneres d'ensenyar que no fos llegir la lliçó del llibre, memoritzar-la i tal, perquè açò era…jo diria que açò no dona ensenyament sinó que dona una memorització del que diu aquell llibre, però clar, no hi ha una ampliació de coneixements en la vida real, en les vivències que tu pots descobrir…

Aut.- Quines assignatures s'ensenyaven? N'hi havia alguna que se li donés més importància?

PP- Jo crec que les que tenien més importància eren les Matemàtiques i després Geografia i Història amb els més grans; perquè, he de dir que Educació Física sí que n'hi havia, però quan jo vaig començar no era una professora que fos del Ministeri, que fos de

la Conselleria diríem ara, sinó que era una professora que pagava l'APA perquè fessin Educació Física els al·lots. I la Música, com que m'agradava la música i tenia una guitarra i m'agradava cantar la feia jo a la meva classe, vull dir que no hi havia professors de Música. Hi havia les assignatures més clàssiques: Geografia, Història, Matemàtiques, Llengua Castellana, que encara no hi havia Català.

Aut.- Quins mètodes utilitzaven per ensenyar?

PP- Com ja t'he dit abans, al principi, els mètodes eren molt clàssics, el que passa és que varen anar evolucionant i van fer bastanta feina… també perquè hi va haver bastants de canvis en la llei d'educació. A més a més, en la meva vida professional, hi va haver moltes lleis d'educació…i encara ara, és ver?… que no veig necessari canviar cada dos per tres com fan encara els polítics. Però, la primera vegada que van començar amb la nova llei d'educació, sí que vam fer molta feina… tota l'escola, totes les persones i amb molta il·lusió per poder fer un canvi amb la manera d'ensenyar: molt més dinàmic, de recerca, molt més de vivenciar l'ensenyament per a què l'alumne/a pogués anar cercant aquelles coses que també es relacionen amb la vida de cada dia…no saber fer quatre comptes de multiplicar o dividir, sinó que aprendre perquè serveixen les multiplicacions i divisions…si estàs en aquesta situació, quina operació feries i per què…vull dir anar cercant la manera de fer una ensenyança més dinàmica… més nova, més moderna.

Aut.- Que trobes tu que era el més necessari o imprescindible per ensenyar?

PP- Per jo el més important és tenir interès d'avançar… amb aprendre tu, aprendre nous mètodes pedagògics per fer un altre ensenyament molt més adequat al temps que vivíem i que anàvem vivint. La societat ha anat canviant molt deveres al llarg dels darrers anys i açò a l'escola també s'ha de notar. I açò em semblava que els mestres han d'estar preparats per açò. De fet jo som, ja era, d'una nova llei d'educació que hi va haver, que no sé com es deia, però un canvi en l'educació. Per exemple, abans per ser mestre/a només necessitaves tenir primer, segon, tercer i quart de Batxiller, que era el Batxiller Elemental… que això traduït en l'actualitat, seria partir a estudiar als catorze anys per mestra. La majoria de mestres amb els que jo treballava al principi, eren mestres amb aquest Batxiller Elemental. La meva generació és la primera en la que van exigir el Batxiller Superior que es deia llavors, és a dir, fer fins a 6è de Batxiller, que era fins a 16 anys i després començar una carrera, començar uns estudis superiors i era molt més intens. Més endavant va ser una carrera universitària, que jo encara no ho era. Però ja

t'he dit, fins que jo vaig començar estudiaven fins els 14 i després ja anaves a estudiar per ser mestre/a, estudiaves 3 anys i ja eres mestre/a. Llavors, això va ser un pas important que va estimular a aprendre més coses. Vam descobrir que no bastava saber quatre coses per anar a fer de mestre/a i que n'havies de saber quatre i quatre, perquè sinó…

Aut.- Com estaven distribuïdes les aules?

PP- Educació Infantil només hi havia els fillets de cinc anys, hi havia P5 que es deia i després hi havia de 1r a 8è. Hi havia un professor per cada grup, però no eren cicles. A les aules els fillets seien un devora l'altre. El mestre seia dalt una tarima, on hi havia una cadira i una taula i els fillets abaix un devora l'altre. Bé, filletes al principi, tot i que jo crec que quan vaig arribar a Verge de Gràcia, l'escola ja era mixta, però abans no. Al principi, Verge de Gràcia era per filletes i sa Graduada per fillets.

Aut.- Com era ser directora?

PP- Sí, jo vaig ser director, un parell o tres anys em sembla. Bé, al principi, quan vam arribar allà i açò ho podrien corroborar els meus companys que eren allà… a Direcció no hi entrava ningú, eh! El Director era sagrat i la Secretaria la duia una externa…l'APA pagava na Luci, una al·lota que feia feina a l'Ajuntament i que feia de secretària-administrativa. El director tenia un poder que més tost era massa… no ens consultava res… un "mando y ordeno". Però açò va canviar prest, molt prest, perquè els qui eren allà també, van veure que açò no podia ser i que havíem de fer canvis i els vam fer.

Aut.- Quines eren les teves tasques dins del cos directiu del centre?

PP- Quan jo vaig ser Directora, ja hi havia Cap d'Estudis i Secretària i jo la meva funció era coordinar tot i que es complís el que la llei deia. I la part del Cap d'Estudis era coordinar el tema de les aules, que tot funcionés correctament, que la gent estés distribuïda així com tocava… I jo era de tot, perquè allà hi havia menjador que coordinar també, hi havia la part d'educació que és el que feia el Cap d'Estudis també era un aspecte de l'escola, la cosa externa que sempre els al·lots surtien a fer una excursió, una visita…, és a dir, coordinar tot el que es feia a l'escola que era bastant, perquè eren molts… sobretot molts de mestres.

Aut.- Quins problemes s'hi trobaven o quins beneficis hi havia dins aquestes tasques?

PP-El problema més gros que vaig afrontar quan era directora era que hi va haver un problema tècnic a l'escola, físic a l'edifici. Era aluminosis segurament a la nostra escola i a una altra hi va haver també problemes i el que van fer totes les escoles de Maó va ser canviar els horaris. És a dir, algunes com Verge del Carme, Fontirroig i Toni Joan feien classe el matí i deixaven els capvespres per nosaltres: Verge de Gràcia i sa Graduada. Però, arran d'açò (hem de veure les coses positives) Maó va començar a fer jornada intensiva-continuada, perquè a la gent li va agradar tant açò de fer tot seguit. Abans feien 5 hores de classe distribuïdes en tres el matí…anaves a dinar i dues al capvespre. Tenies de 12.00 a 15.00 sense escola. Llavors, tampoc retia ni pels mestres ni pels fillets entre anar i venir es perdia molt de temps. Per tant arran que vam haver de fer aquesta jornada continuada per un problema de l'escola vam aconseguir que Maó fos pionera en fer una jornada continuada… i que després ja es varen afegir els altres pobles de Menorca, tot i que alguns van tardar. I altres coses segur que van passar, però aquesta va ser molt important. M'en record que estàvem els mestres fent una reunió i vam veure homes i dones passant i xerraven i vam pensar aquí passa cosa al·lots, aquí hi deu passar una cosa important… Noltros vam acabar la reunió i ens van dir tothom fora i no podeu entrar dins l'aula més, no vam poder agafar ni entrar dins les aules del perillós que era. I clar allà vam perdre moltes de coses… els mestres de cases van arraconar tot el que van poder, però una classe ben ben plena de coses que estaven normalment…posar-te a fer feina i haver d'arraconar coses sense ser teves… va ser un problema, però bé ho vam solventar tot. Els capvespres anaven amb autobús a escola, perquè era enfora d'aquí on nosaltres estàvem.

Aut.- Com era ser professor?

PP- Com que a jo ser professora sempre m'ha agradat molt, no m'era un problema. Els problemes que tenia eren solventables, perquè jo sempre m'he duit bastant bé amb els al·lots. No he estat una persona massa dictadora amb el sentit de fer passar pel tub a la gent, sinó que m'agradava que la classe anàs bé. Però també sabia que tractava amb al·lots i que els al·lots necessiten espai i temps i esbarjo… i tot el que sigui, perquè no pot ser una classe tampoc una… Tampoc crec que em vagi anar tan malament.

Aut.- Quines eren les teves tasques com a professor?

PP- Les nostres tasques normales eren: a casa teva havies de preparar les classes perquè sinó quan arribaves allà era utilitzar el llibre i fer l'exercici cinc de la pàgina quatre, i açò no m'agradava. M'agradava que fos una cosa més creativa, més agradable per l'al·lot..tal. Per tant, a casa tenia feina de preparació i de correcció si eren més grossos. Jo vaig fer feina bastant de temps classe a petits a 1r i 2n i no teníem tanta feina de corregir, però també havies de fer el seguiment de l'alumne/a, clar, una classe no és uniforme, hi ha nivells que s'han de tenir en compte i preparar coses a un nivell més senzill per als que no hi arriben i a uns altres un altre nivell…perquè vagin aprenent el que poden amb les seves capacitats.

Aut.- Quines eren les complicacions a les que et veies sovint?

PP- Bé hi ha que dir que dins una escola no tothom pensa el mateix i per tant, les relacions entre companys no sempre són flors i violes. Vull dir que a vegades tenies aquestes enganxades, però bé, se solventaven i ja està. He de dir també que en l'època en la que jo vaig ser a l'escola es va implantar l'ensenyament en català i clar, jo era acèrrima defensora del català i he de dir que clar… allà sí que hi havia aquest enfrentament, ja que moltes no ho eren i açò va suposar discusions…El que passa que l'Administració sí que estava per la labor i ens va donar suport per a què ho féssim i ho vam començar amb molt de gust…els que ho vam començar.

Aut.- Què em podria contar sobre les reformes de l'escola?

PP- La més grossa és la que t'he contat de quan va haver aquell problema. Altres reformes… jo ara he vist que a l'escola han fet un ascensor o una cosa d'aquestes…en aquell temps moltes grans reformes no es van fer.. Es va fer aquesta gran reforma, per necessitats de l'estructura de l'edifici, que se'n anava a norris sinó. El pati petit no record quan es va fer…quan van venir els de 3 a 5 anys, no podies posar a tothom allà dins junt (el pati gran), perquè els fillets petits necessitaven espais més reduïts i trossos de pati que no tinguessin al·lots amb una pilota que els hi peguen una pilotada i els deixen KO a un fillet de tres anys. Llavors, segurament van fer el pati petit, però no ho recordo molt bé.

Aut.- Tu trobes que en aquells moments l'escola necessitava alguna altra reforma?

PP- Jo crec que quan van començar la llei primera, crec que el que necessitàvem no era una altre reforma, sinó aprofundir, avançar i acabar d'assumir-ho. Vam tenir un petit problema que d'una altra escola un grup de mestres no es van sentir còmodes amb la

seva escola, llavors, quan van venir a la nostra, ells no havien viscut tot el que havíem fet per posar en marxa la llei d'educació nova, que tots hi estàvem d'acord. Tot i que teníem pensaments diferents ens vam posar d'acord i això va suposar fets com que els llibres de texts fossin els mateixos. Per exemple: els de primer cicle que fossin els llibres d'una editorial determinada i els diversos grups amb els mateixos llibres. Però quan va arribar aquesta gent nova van dir que ningú els hi havia de dir quins llibres utilitzar i va haver-hi un poquet de conflicte. Però bé açò es va haver d'assumir i ja està.

Aut.- Bé, fins aquí arriba l'entrevista. Moltes gràcies.

ENTREVISTA A MARGA VILLALONGA

Na Marga Villalonga és antiga alumna de l'escola i també mestra en actiu del CEIP Mare de Déu de Gràcia des de fa 30 anys. Durant els seus primers 13 cursos al centre va ser mestra d'Educació Infantil i des del curs 2006-2007 és mestra tutora del primer cicle de Primària. Durant uns cursos va formar part de l'equip directiu del centre com a Cap d'Estudis.

Aut.- Com s'ensenyava quan tu anaves a l'escola? (alumna)

MV- Jo crec que nosaltres érem molt felices, era una educació molt tradicional, que tothom seia en silenci i havia molt de respecte. Els mestres marcaven molt les normes, tothom es portava molt bé i només érem filletes. Però era molt tradicional, havies de memoritzar, copiar…, però jo no tinc cap record dolent ni de càstigs ni que em renyessin molt ni res. Ens duen en ordre, ordenadament i ens portaven bé, i si ens havien de dir res ens ho deien. Però no record cap tipus de càstig dur o físic de res. I sempre alegres, de bon humor… érem felices per allà. Era tradicional, eren llibres, llegiem un tros i escrivíem… però no tenc cap cap mal record o de sebre greu.

Aut.- A part dels llibres que ja m'has comentat quins altres materials utilitzàveu? (alumna)

MV- Ah jo ara me'n record del laboratori...la professora que teníem era molt dinàmica i tenia molt de material de laboratori. Açò sí mapes, coses d'aquestes sí, d'açò me'n record més. La biblioteca, llibres també me'n record. Sí, açò.

Aut.- Com estava estructurada l'aula? Això donava alguna classe de benefici dins l'educació? Què era el més important o imprescindible que podies trobar dins una aula? (alumna)

MV- Estàvem en files i davant hi havia la mestra amb la taula al davant. També crec recordar que hi havia una creu d'església… i no hi havia jocs o cosa d'açò… era molt ordenat i net i sèiem amb files. No tenc record que posessin els bons al davant i els flacs al darrera ni coses d'açò, i si ho van fer no vaig ser conscient. A vegades ens sèiem per ordre de llista o bé per altres interessos.

Com a objectes importants dins l'aula trobàvem: la pissarra normal de xoc, la taula de la mestra i les taules i cadires. No tenc cap més record.

Aut.- Quines assignatures s'estudiaven? N'hi havia alguna que destaques entre les altres o simplement totes tenien la mateixa importància? (alumna)

MV- Jo crec que totes tenien el mateix grau d'importància. Bé sempre, Música i Educació Física potser no tant, un poc sí. Llavors, Matemàtiques, Llengües, Ciències Socials... tenien la mateixa importància. A jo m'agradava molt Socials, quasi la que més m'agradava i lectura també m'agradava… bé era Llengües que fèiem lectures també m'agradava molt. Mates a jo no m'agradava tant, però ja és una cosa personal açò, però ho feien igual d'important.

Aut.- Com s'ensenya actualment? (professora)

MV- Actualment no estan tan seguts, tan en files i els fillets tenen més autonomia dins l'aula. Si jo ho compar amb una classe de 1r meva, clar jo ara tinc molt de material i els fillets es mouen, juguen, és molt diferent. Ja no està la meva taula al davant i tothom que mira la pissarra. Ja a primer cicle no es fa així. A l'institut no puc dir el mateix perquè no ho sé… Llavors, és més interactiu, hi ha més materials, els fillets poden tocar més coses i es borinen més dins l'aula. Els fillets no son tant respectuosos com abans. Son més borinots, però quan conectes amb ells tel's estimes i t'estimen però son un poc més… i tu Marga què faràs i què has duit per berenar?... Jo açò no li haguera dit a una mestra, i ara berenam junts i demanen. I no ho fan amb cap maldat, però la relació és com més familiar i abans potser la mestra marcava una mica més, però jo mai vaig tenir por de les mestres, no eren "ogros", però marcaven més les distàncies. Però jo mai em vaig sentir malament.

Aut.- Quins materials s'utilitzen per ensenyar? S'utilitzen només llibres o altres materials? (professora)

MV- Quasi no s'utilitzen llibres. Jo ara només tenc un quadern de Mates per tot el curs, res més. Açò al millor fa uns 5 o 7 anys encara n'empraven un poc més. Açò un poc perquè jo el vull mantenir, però hi hauria gent que el llevaria també. Però a jo els quadern de Mates m'ajuden un poc perquè colors, dibuixos em van una mica bé.

Ara empram per exemple: un armari on tenim els jocs de jugar (Playmobils, Legos...), és a dir, són de joc i açò algunes estones encara ho hem d'emprar. Llavors, tenc un armari per tots els jocs de matemàtiques com: pentominos, tangrams, regletes (per treballar centenes i desenes...), jocs de numeració... qualcuns fets meus i qualcuns comprats, però en pots comprar molts de jocs perquè se'n venen molts… n'hi ha molt de material. Després tenc un altre armari on tenc tots els jocs de llengua i un dia a la setmana treballam síl·labes i tot açò a partir de jocs, jocs de síl·labes, fer frases, escriure... I açò, quan jo era petita no en tenc record.

Aut.- Quines assignatures s'ensenyen? N'hi ha alguna que tengui una gran rellevància per a l'escola? N'hi ha alguna a la qual s'hi doni més importància? (professora)

MV- Jo crec que totes, però sempre les Llengües i les Mates… les instrumentals, sempre són a les que dediquem més temps, perquè son les més necessaries. Però, personalment crec que la Plàstica i la Música també són molt importants i Educació Física perquè els fillets no poden estar quiets i els va molt bé. I després ells amb la Plàstica són feliços, s'expressen molt… per jo és molt important, a jo m'encanta. Música pens que és imprescindible i Educació Física no té color, el que més els agrada en el món. Però bé, llegir, fer Mates i les Llengües també són importants. Tot és important i tot ajuda, totes les coses s'ajuden les unes amb les altres.

Aut.- Què trobes tu que és el més necessari o imprescindible per ensenyar? (professora)

MV- Primer fer-ho de cor, és a dir, si tu ho fas perquè t'agrada i ho fas de veritat amb el cor, els fillets ho noten tot d'una i ho aprenen. I si tu ho fas per passar, també ho noten tot d'una. I si per exemple imagina si un dia que estàs cansada o no et trobes bé, ho noten tot d'una… i un dia no passa res. Però si tu tota la vida ho fas sense ganes es nota molt. I si

tu ho fas com amb il·lusió, els fillets tenen la sort d'acoplar-se a l'il·lusió. I si tu no poses il·lusió, ells passen… és així. I també n'hi ha de mestres que no tenen il·lusió. Perquè una cosa és que tu una temporada no estiguis bé, el que et pasi personal i no t'hi puguis dedicar-hi tant… ja fa pena, però si és sempre que no tens il·lusió… malament. Jo trob que és això el més important enlloc de ser súper en alguna matèria o saber-ne molt és tu voler-ho fer amb il·lusió.

Aut.- Com estan distribuïdes les aules? Què era el més important o imprescindible que podies trobar dins una aula? (professora)

MV- Així per cursos, primer A i B… tothom tenim A i B. Baix hi ha Infantil (perquè els pares puguin estar més a prop), primer cicle i segon cicle en el pis del mig (és com un canvi, s'independitzen i estan feliços) i el tercer cicle dalt. Sempre canvia coses perquè no hi cabem del tot… a vegades els quarts són a dalt i a vegades enmig. Després si la biblioteca i la sala de mestres ha d'estar dalt o baix, no hi quep i s'ha de posar enmig, sempre tenim problemes d'espai. Jo trob que l'escola està ben distribuïda així, però trob que ens falta un poc d'espai, sempre en falta.

Dins l'aula jo ho tinc distribuït per grups, però cada mestre és lliure de tenir-ho com vulgui. En els cicles se'n xerra però no obligam. A primer cicle tothom ho té en grups perquè en files o en forma de U no és molt còmode. A primer cicle va millor en grups perquè a vegades fan jocs i així tenen un grup i a jo això em funciona. Però cada edat vol el seu.

Aut.- Com és ser professor?

MV- Jo trob que ser mestre és molt divertit…quan pens en feines que hi ha al món, sempre pens que no n'hi ha ni una feina que m'agradaria que no sigui ser mestra. Jo pens: en una botiga quin avorriment, a un hospital em moriria de la por.. res jo som feliç de mestra…

Jo crec que és molt creatiu i crec que és molt divertit i que no t'avorreixes mai. L'única cosa és que esgota un poc perquè necessites posar molt de tu… si tu no poses de tu, tal vegada ho pots fer però queda molt flac. Si vols que surti bé has de posar de tu i això és un poc esgotador. Però també tenim unes bones vacances per recuperar-nos. Alguna temporada vas aigua al coll i sempre feim tot el que podem i sempre anem esgotats, però trob que açò és el mal de la professió. Però açò també és molt guapo, perquè jo imagin si hagués de fer una feina que tot el dia hagués de passar una cosa a una màquina o que hagués de passar papers a un ordinador, i açò hauria acabat amb jo. I açò… potser estàs

cansada al final de la setmana però rius, iplores… pots fer de tot. Jo crec que és molt divertit. A jo m'entreté molt.

Aut.- Quines són les teves tasques com a professor?Quines són les complicacions a les que et veus sovint?

MV- Açò no s'acaben mai, pots fer de tot: és com si siguis de tot: psicòleg que ajudes, mamà, papà, has de preparar classes, has de saber d'ordinadors, has de saber d'organitzar materials, has de saber de jocs, de consolar fillets, saber explicar tot, un que vomita i ho has de fer net, les cortines que pengen i cauen i has de posar ganxos perquè ningú t'ho aclareix… És a dir, has de fer de tot i el millor és si tens un bon equip i et pots coordinar amb les teves companyes. El més guapo és coordinar, preparar, pensar les feines i fer-les ..i si és en equip és més guapo. Si ho has de fer tota sola no tant. Jo sempre he tingut bona sort de tenir bona gent i un bon equip i això és molt més enriquidor que no estar sol tancat dins una classe. El més avorrit és posar notes i sa paperassa i després et surt de tot de la vida: has d'anar al parc, un no duu la jaqueta, un que se li ha romput la sabata (jo tenc un armari amb sabates de recanvi), has de tenir agulles dins el calaix, clips… una a qui se li romp la falda, un que es deixa el panet… sempre passa de tot, no t'ho pots ni imaginar tot el que et pot passar durant un dia. Açò en bo i llavors més trist si tens famílies amb molts de problemes que penses que no poden menjar o no poden viure i també si tens fillets que no estan bé amb la família…açò també és molt horrible. Perquè si estan amb famílies amb molts de problemes els fillets ho pateixen. Però jo crec que quan són a classe tenen una sort…se saben oblidar de tot. A casa poden tenir molts de problemes, però quan són a classe hem d'aconseguir un clima que siguin feliços. Si aconseguim açò al menys encara que tenguin problemes que s'han de solucionar…al menys que siguin feliços a classe, jo açò sempre pens .

També hi ha els fillets que els hi costa aprendre, però a Primària… a Secundària o a Batxiller és diferent… però a Primària no és només important allò que aprenguin sinó que estiguin bé. Que se sentin a gust, cada un a poc a poc i en el seu ritme.

Aut.- Quins beneficis et proporciona ser mestra?

MV- Jo trob que els beneficis són que et fan mantenir jove… perquè com que et fa alegra. Segons quina feina t'avorreixes, però nosaltres com que estem amb els problemes dels fillets estàs com a jove… i els gegants, festes, els cumples, si els cau una dent… i contes

contes i açò és molt alegre i llavors tu estàs molt alegre. I altres coses bones són les vacances que són molt bones... no moltes feines tenen un temps com el que tenim nosaltres per dedicar-nos i és molt xulo, però també el necessitem perquè ens ajuda a créixer i com més creixes tu més bé ensenyes.

Aut.- Com és formar part de l'equip directiu?

MV- Per jo és del pitjor (rient)...hi deu haver persones a qui no els deu passar perquè al món hi ha tot tipus de persones, però per jo és el pitjor. Jo ho vaig fer per compromís total perquè no vaig poder dir que no…perquè és com si tenguis en lloc d'una classe de fillets, una classe de mestres i és més difícil comandar als mestres que no en els fillets. Perquè els fillets et fan cas, te'ls has de guanyar però et fan cas… i els mestres també te'ls has de guanyar però costa el teu… i açò a jo no em va agradar gaire. Però és important que hi sigui i és molt important que el qui està davant sepi dirigir i sepi animar i açò no és molt fàcil perquè hi ha moltes maneres diferents i clar, no és fàcil.

Aut.- Quines eren les teves tasques dins del cos directiu del centre?

MV- Jo vaig ser cap d'estudis però ara ja fa anys però quan jo ho vaig ser era més fàcil que no ara perquè ara cada any hi ha més coses que organitzar. És organitzar tot el que els mestres han de fer… algú els ha de guiar i orientar i el cap d'estudis és el qui els guia. Has de tenir bastants de dots, has de saber xerrar bé, has d'animar, has de ser un poc estricte perquè sinó també se'n prenen… i mira que sembla que no pot ser que això sigui el més difícil, però ho és.

Aut.- Quins tipus de problemes són els que més sovint t'has d'enfrontar?

MV- La dificultat principal és haver de comandar als altres mestres, que no et fan cas… bé algunes vegades sí, alguns sí i alguns no, però no és fàcil posar a la gent d'acord. La gent hauria de ser un poc més flexible i posar-s'hi al seu lloc, però hi ha gent que és molt complicada. És a dir, hi ha gent que és molt fàcil i hi ha gent que és molt difícil. Jo ho trob malament, perquè entre companys tots el que volem és que l'escola vagi endavant i no hi ha més objectius. Trob que tots haurien de posar de part nostra perquè les coses vagin bé enlloc de posar entrebancs, però no és fàcil. Sembla impossible, eh! perquè la teoria sembla tan fàcil… tots feim la mateixa feina no cobrarem més ni menys ni per barallar-nos ni per no barallar-nos, per tant no val la pena barallar-se per res.

Aut.- Com creus tu que ha canviat més l'escola després del Covid-19?

MV- En aquells moments del Covid va canviar molt. Va canviar 100% i ara és un com que volem tornar al d'abans. És a dir, vam perdre coses bones que fèiem i algunes altres han millorat un poc. Vam perdre tot el que era social i clar açò ara poc a poc ho intentam tornar a agafar. I per exemple una cosa que vam millorar és que ens rentem més les mans, tots els hàbits d'higiene de berenar, tot això em sembla que ho cuidam molt més. I l'altre jo crec que quasi quasi ja s'està tornant un poc al d'abans. I també vam descobrir que si no vas a escola no va bé, perquè els fillets van perdre molt i també els va costar molt…els pares no tenien gaire paciència per fer feines… bé els petits, els grossos si que potser ho podien fer…però no és ver que l'ambient social és molt important per aprendre? perquè tu a ca teva encara que tenguis els apunts, els llibres i de tot, tot sol no és gens divertit. Llavors, açò, la vida social és el que t'ajuda a aprendre amb els altres. A que sí.

Aut.- Trobes que són millores o desavantatges aquests canvis?

MV- Jo trob que ara ja no hi pensam gaire, açò de rentar les mans, però ara ja ajuntam grups, anam per tot junts i ja crec que no hi queden masses coses a part d'això de les mans. Abans fèiem apadrinament lector i ho vam haver de deixar i ara ja ho tornam a armar. No desdoblàvem per no mesclar grups i ara ja ho tornam a fer. A les sortides segons a què no ho podiem fer i ara ja ho tornam a fer. Jo et diria que quasi quasi tot està igual.

Aut.- Trobes que alguna cosa hauria de tornar a ser com era abans o està bé com està ara?

MV- No sé, jo crec que no, si és cosa que necessitam, ho pensam i ho posam. No, jo crec que no.

Aut.- Quines reformes hi va haver a l'escola? Va suposar millores? (alumna)

MV- És a dir, jo vaig estrenar l'escola i quan vaig fer segon de primària va ser quan van inaugurar l'escola i jo hi vaig anar i clar, era nova. L'escola era nova, era molt mona, blanca, preciosa, amb molt de llum. Era un edifici nou, guapo i estava molt bé. Tenia molta claror i era molt mona.

Hi havia gimnàs…clar veníem d'una escola vella del carrer de Sant Josep, que era una cosa lletja…no hi havia res. Aquí hi havia gimnàs, també menjador ben guapo. Les

classes també estaven bé…potser les hagueren pogut fer un poc més grosses…però les van fer d'aquella mida.

Aut.- Què em podria contar sobre les reformes de l'escola? (professora)

MV- El primer és que van afegir el pati de darrera que era com un solar, perquè el pati no era molt gros i abans els feien de ciment, pistes… I hi havia un solar de darrera l'escola que van demanar molt de temps a l'Ajuntament i el va donar. Volien fer un d'Infantil allà, però al final quedava petit per fer un d'Infantil i van decidir que allò seria més pati. I ha anat molt bé perquè ha donat molt. I ara més a l'actualitat s'ha fet més com un pati de terra, amb arbres i l'hort i fa que li doni un altre aspecte i no un pati de ciment. Aquests de ciment avui en dia estan un poc més antics i passats. Açò és una cosa que jo record.

Després van fer l'ascensor, que açò també està bé per la gent que ho necessita. Perquè quan ho van fer en aquells temps no en devien fer d'ascensors, no ho devien pensar encara. El fall que té l'escola és que quan la van fer no hi havia Infantils…no van fer un edifici per Infantil i un per Primària i els d'Infantil a vegades no estan en no prou bones condicions… estan bé però els falta un poquet, tinguessin un edifici per ells estarien millor. Ho van intentar fer en aquell pati, però tampoc hi cabia del tot. Ara s'escola després de 50 anys està un poc vella. Jo no la trob lletja perquè té molta claror, però el que més li falta ara són les finestres de davant i les portes que són molt antigues i les cortines i açò…no en puc més de cortines… i per fer fosca hi ha unes cortines de foscurit que no van gens bé…açò és horrible… ho donaria tot perquè posessin algun sistema per obrir i tancar ses finestres i anés bé i llevés el sol. Açò seria el que més.

Aut.- Per què es van fer aquests canvis?

MV- El motiu del canvi del pati petit era perquè hi havia el solar i havíem de decidir…tenia forma de triangle i no es podien fer moltes coses. I l'ascensor trob perquè feia falta pels fillets. Després la sala de psico la varen fer en una sala normal, van fer el menjador més petit (que era molt gros) i d'allà van treure una sala de psico i així els petits van poder tenir un espai diferent del gimnàs.

Aut.- Aquestes han tingut beneficis en l'educació o han dificultat l'ensenyament? Han canviat la manera d'ensenyar?

MV- No, va millor, el pati mil vegades millor. L'ascensor jo no l'he hagut d'emprar molt, però els que sí està bé. La sala de psico està bé, tot bé. Les finestres noves que van

posar darrera i ara hi falten les de davant. També van posar portes noves als armaris…hi havia unes portes marrons correderes que no funcionaven. Les van canviar per unes de grogues que donaven més alegria i amb el ser més petitones s'obrien més fàcil. I açò també va ser senzill i va anar molt bé.

Aut.- Tu trobes que son necessaries noves reformes o que l'escola està amb perfectes condicions per a l'ensenyança dels fillets?

MV- Ara el que necessita canviar l'escola són les finestres de davant i posar un sistema de cortines de tancar… per posar i llevar el sol. Perquè entra molt de sol. I les cortines tot el dia pengen i has de posar ganxets…i es rompen; s'enganxen amb la porta, fa vent i molesten… Posar un sistema damunt de la repisa encara que fos renovant una planta cada any seria una bona millora per l'escola açò.

Aut.- Bé fins aquí és l'entrevista moltes gràcies.

MV- Oh, si que ha estat ràpid!